

OMZETTING VAN EN INBREUKEN TEGEN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN (2009–2014)

Rapport van het Departement internationaal Vlaanderen
Afdeling Buitenlandse Zaken

Vlaanderen
verbeelding werkt

**OMZETTING VAN EN INBREUKEN TEGEN
HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN (2009 – 2014)**

**DEPARTEMENT INTERNATIONAAL VLAANDEREN
AFDELING BUITENLANDSE ZAKEN**

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Koen Verlaeckt

Boudewijnlaan 30, 1000 Brussel

DEPOTNUMMER

D/2015/3241/226

FOTO COVER

G. Fessy @ CJUE

Hof van Justitie van de Europese Unie

MANAGEMENTSAMENVATTING

OMZETTING VAN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN

Vlaanderen is per jaar **betrokken bij gemiddeld een 21-tal**, of **30,4% van het totaal aantal richtlijnen** dat België dient om te zetten. Vlaanderen dient gemiddeld een **11-tal richtlijnen per jaar om te zetten** (of 15,5% van het totaal aantal om te zetten richtlijnen), en gemiddeld bij een **10-tal richtlijnen advies te geven** aan de federale overheid (of 14,8% van het totaal aantal om te zetten richtlijnen).

Beleidsdomeinen Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE), Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) en Landbouw en Visserij (LV) dienen de meeste richtlijnen om te zetten. Beleidsdomeinen LNE en MOW worden hoofdzakelijk geconfronteerd met complexe richtlijnen, die vaak in uiteenlopende domeinen moeten worden omgezet en meestal gemengde bevoegdheid betreffen. Dit is ook het geval voor beleidsdomeinen Financiën en Begroting (FB), Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM), Bestuurszaken (BZ), Werk en Sociale Economie (WSE), Onderwijs en Vorming (OV), Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG), Ruimtelijke Ordening en Wonen (RWO) en Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI). Beleidsdomein LV wordt hoofdzakelijk geconfronteerd met richtlijnen die eerder technisch van aard zijn en die een exclusieve bevoegdheid van Vlaanderen betreffen. Dit laatste geldt ook voor beleidsdomein internationaal Vlaanderen (iV). De meeste beleidsdomeinen zetten hun richtlijnen te laat om.

In het rapport worden ook cijfers aangeleverd over het percentage Vlaamse regelgeving dat het gevolg is van de omzetting/toepassing van EU-recht. Ongeveer 14,6% van het totaal aantal gepubliceerde decreten in het Belgisch Staatsblad zijn het gevolg van een omzetting en toepassing van het EU-recht. Daarnaast zijn ook 2,4% van het totaal aantal gepubliceerde (ministeriële) besluiten in het Belgisch Staatsblad het gevolg van een omzetting en toepassing van het EU-recht. In totaal zijn 3,6% van het totaal aantal gepubliceerde decreten en (ministeriële) besluiten in het Belgisch Staatsblad het gevolg van een omzetting en toepassing van het EU-recht.

Deze cijfers moeten met de nodige omzichtigheid worden behandeld. De EU neemt ook heel wat verordeningen aan die een directe werking hebben in de Vlaamse rechtsorde. Ook baseert de Vlaamse overheid een deel van haar beleid op Europese beleidskaders, beleid dat niet per se een *omzetting* is van EU-recht in de Vlaamse rechtsorde. Het achterhalen van deze laatste cijfers is voer voor doorgedreven wetenschappelijk onderzoek.

INBREUKEN TEGEN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN

Vlaanderen was in de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 betrokken bij **39,4% van de inbreukdossiers die de Europese Commissie opende tegen België wegens laattijdige omzetting van richtlijnen**. Beleidsdomeinen LNE en MOW nemen de meeste inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen voor hun rekening.

Er zijn vier oorzaken voor de laattijdige omzetting binnen Vlaanderen, namelijk:

- de intrinsieke complexiteit en politieke gevoeligheid van bepaalde dossiers;
- de moeilijke interne coördinatie naargelang richtlijnen in uiteenlopende gebieden moeten worden omgezet en naargelang meer beleidsdomeinen, -velden en -entiteiten betrokken zijn;
- de lengte van het Vlaamse regelgevingsproces op administratief en politiek niveau dat binnen Vlaanderen in sommige gevallen veel tijd in beslag heeft genomen;
- de Belgische staatsstructuur, waarbij vaak een onduidelijke bevoegdheidsverdeling dient te worden uitgeklaard en de afstemming van de inhoud van de regelgeving en de onderhandeling van samenwerkingsakkoorden tijd in beslag neemt.

Vlaanderen was in de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 **betrokken bij 35,2% van de EU-pilotdossiers** die de Europese Commissie opende tegen België. De gemiddelde oplossingsratio van de dossiers binnen Vlaanderen bedroeg 65,1%. Beleidsdomeinen LNE, MOW, LV en CJSM kregen de meeste vragen van de Europese Commissie. Als gevolg van de toetreding van België en Vlaanderen tot het EU-pilotsysteem op 3 januari 2011, daalde het aantal inbreukdossiers wegens foutieve of onvolledige omzetting dat tegen België geopend werd in de jaren 2010-2014.

Vlaanderen was in de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 betrokken bij **28% van de inbreukdossiers die de Europese Commissie opende tegen België wegens foutieve of onvolledige omzetting/toepassing** van het EU-recht. Beleidsdomeinen FB, LNE en MOW namen de meeste inbreukdossiers wegens foutieve en/of onvolledige toepassing van het EU-recht voor hun rekening. In veel gevallen dateren de inbreukdossiers van voor de toetreding van Vlaanderen tot het EU-pilotsysteem. Als een EU-pilotdossier uiteindelijk toch leidt tot een inbreukdossier, dan zien we dat dit, net als bij de inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen, de Belgische staatsstructuur of het regelgevingsproces op administratief en politiek niveau in Vlaanderen de oorzaak is.

INHOUDSOPGAVE

MANAGEMENTSAMENVATTING	3
OMZETTING VAN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN	3
INBREUKEN TEGEN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN	3
INHOUDSOPGAVE	5
1 INLEIDING	7
1.1 OMZETTING VAN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN.....	7
1.2 INBREUKEN TEGEN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN	7
1.3 BRONGEGEVENS.....	8
2 OMZETTING VAN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN.....	10
2.1 VOORSTELLEN VAN RICHTLIJNEN	10
2.2 AANGENOMEN EN OM TE ZETTEN RICHTLIJNEN.....	10
2.2.1 Aantal om te zetten richtlijnen – per omzettingsdatum - België.....	11
2.2.2 Aantal om te zetten richtlijnen – per omzettingsdatum - Vlaanderen.....	11
2.2.3 Aantal om te zetten richtlijnen – per omzettingsdatum – conclusies.....	12
2.3 OM TE ZETTEN RICHTLIJNEN PER OMZETTINGSDATUM DOOR VLAANDEREN	13
2.3.1 Aantal om te zetten richtlijnen per beleidsdomein.....	13
2.3.2 Soorten om te zetten richtlijnen per beleidsdomein.....	14
2.3.3 Tijdigheid van omgezette richtlijnen per beleidsdomein.....	16
2.3.4 Conclusies aangaande door Vlaanderen om te zetten richtlijnen.....	17
2.4 VLAAMSE REGELGEVING TER OMZETTING/TOEPASSING VAN EU-RECHT.....	17
2.4.1 Vlaamse regelgeving ter omzetting/toepassing van EU-recht: inleiding.....	17
2.4.2 Vlaamse regelgeving ter omzetting van Europese richtlijnen.....	18
2.4.3 Vlaamse regelgeving ter instemming met EU-verdragen en akkoorden.....	19
2.4.4 Vlaamse regelgeving ter toepassing van Europese verordeningen.....	20
2.4.5 Conclusies Vlaamse regelgeving ter omzetting/toepassing van EU-recht.....	21
3 INBREUKEN TEGEN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN.....	23
3.1 LAATTIJDIGE OMZETTING VAN EUROPESE RICHTLIJNEN	23
3.1.1 Belgische inbreukdossiers omwille van laattijdigheid.....	23
3.1.2 Vlaamse inbreukdossiers omwille van laattijdigheid.....	23
3.1.3 Vlaamse inbreukdossiers omwille van laattijdigheid per beleidsdomein.....	24
3.1.4 Geselecteerde Vlaamse inbreukdossiers omwille van laattijdigheid per soort inbreukdossier en beleidsdomein	25
3.1.5 Oplossing van Vlaamse inbreukdossiers omwille van laattijdigheid.....	32
3.1.6 Conclusies Vlaamse inbreukdossiers omwille laattijdigheid.....	35

3.2.1	<i>Verzoeken om informatie per brief gericht aan België/Vlaanderen.....</i>	38
3.2.2	<i>Verzoeken om informatie via EU-Pilot.....</i>	38
3.2.3	<i>Belgische inbreukdossiers omwille van foutieve of onvolledige omzetting/toepassing.....</i>	43
3.2.4	<i>Vlaamse inbreukdossiers omwille foutieve of onvolledige omzetting/toepassing.....</i>	43
3.2.5	<i>Vlaamse inbreukdossiers omwille van foutieve of onvolledige omzetting/toepassing per beleidsdomein .....</i>	44
3.2.6	<i>Oplossing Vlaamse inbreukdossiers omwille van foutieve of onvolledige omzetting/toepassing .....</i>	44
3.2.7	<i>Conclusies Vlaamse inbreukdossiers omwille van foutieve of onvolledige omzetting/toepassing.....</i>	47
4	BIJLAGEN	49
	BIJLAGE 1 – AANTAL AANGENOMEN RICHTLIJN PER OMZETTINGSTERMIJN VOOR VLAANDEREN (2009-2014).....	49
	BIJLAGE 2 – AANTAL INBREUKDOSSIERS WEGENS LAATTIJDIGE OMZETTING VOOR VLAANDEREN (2009-2014).....	55
	BIJLAGE 3 – AANTAL EU-PILOTDOSSIERS VOOR VLAANDEREN (2009-2014)	58
	BIJLAGE 4 – AANTAL INBREUKDOSSIERS WEGENS FOUTIEVE OF ONVOLLEDIGE OMZETTING/TOEPASSING EU-RECHT VOOR VLAANDEREN (2009-2014).....	62

1 INLEIDING

Het voorliggend rapport biedt een **overzicht van de omzetting van en de inbreuken tegen het Europese Unie (EU)-recht door Vlaanderen in de periode 7 juni 2009 en 25 mei 2014**. Aldus beslaat de referentieperiode van dit rapport de regeerperiode van de vorige Vlaamse Regering. Dit rapport bespreekt het recht van de Europese Unie, hierbij wordt geen rekening gehouden met de regelgeving die afkomstig is van de Raad van Europa.

Het rapport biedt een antwoord op de vragen die het kabinet van de Minister-President op 11 februari 2015 aan het Departement internationaal Vlaanderen richtte en waarin het departement gevraagd werd om te onderzoeken hoe vertraging in de omzetting naar intern recht ontstaat en wat de voornaamste knelpunten zijn (behandeld in onderdeel 4.1 'laattijdige omzetting van Europese richtlijnen' in dit rapport'). Er werd ook gevraagd om voorstellen te doen over hoe het omzettingsproces verder kan versterkt worden teneinde de omzetting naar intern recht te bespoedigen. De gemaakte voorstellen tot optimalisering werden meegenomen in de nota aan de Vlaamse Regering betreffende de 'versterking van de EU-reflex in Vlaanderen'.

1.1 OMZETTING VAN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN

Het **eerste deel** van dit rapport gaat dieper in op de *omzetting* van het EU-recht door Vlaanderen. Eerst wordt er besproken bij hoeveel procent van de aangenomen richtlijnen Vlaanderen betrokken was (zowel advies als omzetting) tijdens de referentieperiode van dit rapport. Vervolgens wordt er nagegaan hoeveel richtlijnen elk Vlaams beleidsdomein diende om te zetten, om welk soort richtlijnen het ging, en of deze tijdig werden omgezet. Tenslotte wordt er nagegaan hoeveel procent van de Vlaamse Regelgeving van Europese oorsprong is. Hierbij wordt onderzocht hoeveel Vlaamse decreten en (ministeriële) besluiten er tijdens de referentieperiode van dit rapport werden aangenomen ter omzetting van, instemming met en toepassing van het EU-recht.

1.2 INBREUKEN TEGEN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN

Het **tweede deel** van dit rapport gaat dieper in op de *inbreuken* tegen het EU-recht door Vlaanderen, zowel de inbreuken wegens laattijdige omzetting van richtlijnen als de inbreuken wegens foutieve en/of onvolledige omzetting/toepassing van het EU-recht. Eerst wordt er besproken bij hoeveel procent van de inbreuken wegens laattijdige omzetting van richtlijnen die tegen België geopend werden tijdens de referentieperiode, Vlaanderen betrokken was. Vervolgens wordt er nagegaan hoeveel inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen elk Vlaams beleidsdomein diende op te lossen, om welk soort richtlijnen het ging, en in welke fase het inbreukdossier werd opgelost. Ten tweede wordt er dieper ingegaan op de EU-pilotdossiers en inbreuken wegens foutieve en/of onvolledige omzetting/toepassing van het EU-recht. Er wordt besproken bij hoeveel procent van de EU-pilotdossiers die tegen België geopend werden tijdens de referentieperiode, Vlaanderen betrokken was. Er wordt nagegaan welke Vlaamse beleidsdomeinen de meeste EU-pilotdossiers dienden te behandelen, om welk soort

////////////////////////////////////

regelgeving het ging, en of het antwoord van Vlaanderen door de Europese Commissie aanvaard of verworpen werd. Vervolgens wordt er besproken bij hoeveel procent van de inbreuken wegens foutieve en/of onvolledige omzetting van het EU-recht die tegen België geopend werden tijdens de referentieperiode, Vlaanderen betrokken was. Er wordt nagegaan hoeveel van deze inbreukdossiers elk Vlaams beleidsdomein diende op te lossen, om welk soort regelgeving het ging en in welke fase het inbreukdossier werd opgelost.

1.3 BRONGEGEVENS

De **cijfergegevens voor België** in dit rapport zijn gebaseerd op de databanken van de Europese Commissie. De Europese Commissie gebruikt deze databanken om te communiceren met de lidstaten van de EU over omzetting van en inbreuken tegen het EU-recht. Voor wat betreft de omzetting van het EU-recht gaat het om de 'Mesures Nationales d'Execution' (MNE)-databank waarin de lidstaten, en dus ook België, het geheel van maatregelen die zij genomen hebben ter omzetting van Europese richtlijnen en (kader)besluiten dienen aan te melden. Daarnaast gebruikt de Europese Commissie het EU-pilotsysteem om met de verschillende lidstaten te communiceren als zij vragen heeft over mogelijke foutieve en/of onvolledige omzetting van het EU-recht. Tot slot gebeurt de briefwisseling over inbreuken wegens laattijdige omzetting van Europese richtlijnen en inbreuken wegens foutieve en onvolledige omzetting van het EU-recht via de INFRA-databank. Deze databanken zijn binnen Vlaanderen enkel toegankelijk voor de dossierbehandelaars/de EU-contactpersonen van de Vlaamse beleidsdomeinen, de attachés van de Vlaamse beleidsdomeinen op de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU (AAVR EU), en voor de Vlaamse Eurocoördinator, omdat de briefwisseling met de Europese Commissie vertrouwelijk is.¹

De **cijfergegevens voor Vlaanderen** in dit rapport zijn gebaseerd op de SharePointdeelsite 'EU-regelgeving' van de Vlaamse overheid. Binnen deze SharePointdeelsite houden de Vlaamse beleidsdomeinen en de Vlaamse Eurocoördinator alle gegevens bij over de omzetting van en de

---

¹ De toegang tot documenten afkomstig van de Europese Commissie en de andere Europese instellingen wordt geregeld door [Verordening \(EC\) Nr. 1049/2001](#), beter bekend als de 'access to documents' verordening. Artikel 5 stelt: 'Wordt van een lidstaat een document gevraagd dat hij in zijn bezit heeft en dat van een instelling afkomstig is, dan raadpleegt hij de betrokken instelling, om een besluit te kunnen nemen waardoor het doel van deze verordening niet in gevaar komt - tenzij het duidelijk is dat het document wel of niet wordt vrijgegeven. De lidstaat kan het verzoek ook doorgeleiden aan de betrokken instelling'. De lidstaat beslist dus, na raadpleging van de Europese Commissie of de documenten worden vrijgegeven. Het Europees Hof van Justitie heeft de toegang tot documenten in het kader van een EU-pilot- en een inbreukprocedure verder verduidelijkt in enkele arresten. In het LPN-arrest (gevoegde zaken [C-514/11P en C-605P](#)) stelt het Hof dat door het vrijgeven van documenten uit een inbreukdossier de aard en de manier waarop dit inbreukdossier voortgang vindt kan veranderen, omdat het vrijgeven van die documenten kan leiden tot de ondermijning van de bescherming van onderzoeken in het kader van de inbreukprocedures. De Europese Commissie is niet verplicht om haar documenten niet vrij te geven, in tegendeel, wanneer het na onderzoek tot de vaststelling komt dat het dit wel mogelijk is, moet ze zelfs de documenten vrijgeven. Het Hof heeft bevestigd in het Spirlea-arrest ([T-306/12](#)) dat bovenstaande ook van toepassing is op EU-pilotdossiers. Als de inbreukprocedures gesloten worden, dan kunnen de documenten in principe wel vrijgegeven worden, tenzij de Europese Commissie hier een uitzondering wil maken omdat andere bepalingen van de Verordening van toepassing kunnen zijn (bescherming van persoonlijke data of commerciële belangen) of omdat er een link is met een ander inbreukdossier.

////////////////////////////////////

inbreuken tegen het EU-recht door Vlaanderen. De SharePoint is opgedeeld in verschillende 'SharePointlijsten', meer bepaald de lijsten 'Commissievoorstellen', 'aangenomen richtlijnen', 'Vlaamse omzettingdossiers', 'notificaties' (de lijst met de Vlaamse regelgeving ter omzetting van EU-richtlijnen), 'Vlaamse SOLVIT-dossiers', 'Vlaamse EU-pilotdossiers', 'Vlaamse inbreukdossiers', 'prejudiciële vragen' en 'andere rechtszaken'. De SharePointdeelsite wordt regelmatig aangevuld door de EU-contactpersonen van de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen, en op basis van deze info wordt er maandelijks een overzicht opgesteld met de vooruitgang inzake omzetting en toepassing van het EU-recht door Vlaanderen. Dit overzicht, dat onderdeel is van de **maandelijkse mededeling** aan de Vlaamse Regering betreffende het overzicht van de ontwikkelingen op het niveau van de Europese Unie (EU), wordt op de agenda van de Vlaamse Regering geplaatst en na goedkeuring bezorgd aan het Vlaams Parlement. De SharePointdeelsite 'EU-regelgeving' is binnen Vlaanderen enkel toegankelijk voor de EU-contactpersonen van de Vlaamse beleidsdomeinen, de attachés van de Vlaamse beleidsdomeinen op de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU (AAVR EU) en voor de Vlaamse Eurocoördinator, omdat deze lijsten eveneens de vertrouwelijke briefwisseling met de Europese Commissie bevatten. De maandelijkse mededelingen zijn na goedkeuring door de Vlaamse Regering vrij te consulteren op de [website](#) van het Departement Internationaal Vlaanderen. De SharePointdeelsite 'EU-regelgeving' werd opgestart in 2011. Hierdoor zijn de gegevens wellicht niet voor alle dossiers even accuraat en goed bijgehouden.

2 OMZETTING VAN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN

2.1 VOORSTELLEN VAN RICHTLIJNEN

Telkens het college van Commissarissen van de Europese Commissie een nieuw voorstel van richtlijn goedkeurt, wordt dit voorstel gepubliceerd in het [register van documenten van de Europese Commissie](#). Dit voorstel wordt vervolgens door de Vlaamse Eurocoördinator overgenomen in de lijst 'Commissievoorstellen' op de interne SharePointdeelsite 'EU-regelgeving' van de Vlaamse overheid. De attachés van de Vlaamse beleidsdomeinen op de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU (AAVR EU) maken een eerste inschatting van de betrokkenheid van Vlaanderen bij de nieuwe voorstellen van richtlijnen. Het is de bedoeling dat de EU-contactpersonen van de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen aanduiden bij elk nieuw voorstel of hun beleidsdomein de uiteindelijk aangenomen richtlijn zal moeten omzetten, of zij advies zullen moeten geven aan de federale overheid, of zij dit voorstel willen opvolgen, of zij niet gevat zijn door deze richtlijnen. Deze voorstellen van richtlijnen worden ook besproken tijdens de 'Eurocoördinatorenvergadering' die de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken tweemaandelijks organiseert, en waarop alle FODs en de Eurocoördinatoren van de gemeenschappen en gewesten vertegenwoordigd zijn.

Tijdens de periode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 werd de aanduiding van de Vlaamse betrokkenheid bij de voorstellen van richtlijnen echter niet steeds consequent bijgehouden (onder andere door het feit dat pas in 2011 met het gebruik van SharePoint werd begonnen). Hierdoor is het niet mogelijk om cijfers mee te geven bij hoeveel van de nieuwe voorstellen van richtlijnen Vlaanderen betrokken was.

2.2 AANGENOMEN EN OM TE ZETTEN RICHTLIJNEN

Telkens de EU een nieuwe richtlijn aanneemt², wordt deze richtlijn gepubliceerd in het [Publicatieblad van de EU](#). De Europese Commissie laadt deze nieuwe richtlijn ook op in de hierboven vermelde 'MNE-databank'. Deze aangenomen richtlijn wordt vervolgens door de Vlaamse Eurocoördinator overgenomen in de lijst 'Aangenomen richtlijnen' op de SharePointdeelsite 'EU-regelgeving'. De attachés van de Vlaamse beleidsdomeinen op de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU (AAVR EU) maken een eerste inschatting van de betrokkenheid van Vlaanderen bij de aangenomen richtlijnen. Het is de bedoeling dat de EU-contactpersonen van de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen aanduiden bij elk nieuw voorstel of hun beleidsdomein de uiteindelijk aangenomen richtlijn zal moeten omzetten, of zij advies zullen moeten geven aan de federale overheid, of zij dit voorstel willen opvolgen, of zij niet gevat zijn door deze richtlijnen. Deze aangenomen richtlijnen worden ook besproken tijdens de 'Eurocoördinatorenvergadering' die de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken tweemaandelijks organiseert, en waarop alle FODs en de Eurocoördinatoren van de gemeenschappen en gewesten vertegenwoordigd zijn.

---

² Een 'aangenomen' richtlijn betekent dat de onderhandelingen in de Raad en het Europees Parlement ten einde zijn en dat de tekst dus definitief is.

Indien een Vlaams beleidsdomein aangeeft dat zij betrokken zijn bij een nieuwe aangenomen richtlijn, wordt er een omzettingsdossier opgemaakt in de lijst 'Vlaamse omzettingsdossiers'. Het is de bedoeling dat de EU-contactpersonen van de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen hun omzettingsdossiers actualiseren telkens er een nieuwe stap gezet wordt. Alle richtlijnen bevatten een artikel met een omzettingsdatum. Deze datum geeft aan tegen wanneer de richtlijn moet omgezet worden in nationaal recht. Hieronder wordt nagegaan bij hoeveel richtlijnen met een omzettingsdatum in de referentieperiode Vlaanderen betrokken was.

2.2.1 Aantal om te zetten richtlijnen – per omzettingsdatum - België

Tijdens de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 dienden de lidstaten van de EU, en dus ook België, 431 richtlijnen om te zetten. Het ging om 44 richtlijnen in de periode van 7 juni tot en met 31 december 2009, 115 in 2010, 130 in 2011, 54 in 2012, 71 in 2013 en 17 richtlijnen tijdens de periode 1 januari – 25 mei 2014 (zie ook tabel hieronder).³

2.2.2 Aantal om te zetten richtlijnen – per omzettingsdatum - Vlaanderen

2.2.2.1 Betrokkenheid

Tijdens de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 was Vlaanderen **betrokken** bij de omzetting van 131 van deze 431 richtlijnen, of 30,4%.⁴

Onder betrokkenheid wordt verstaan:

- a) hetzij een situatie waarin Vlaanderen de richtlijn diende om te zetten in haar eigen rechtsorde,
- b) hetzij een situatie waarin Vlaanderen een advies diende te verlenen bij een richtlijn die enkel door de federale overheid diende te worden omgezet.

Betrokkenheid Vlaanderen bij door België om te zetten richtlijnen			
Jaar	Aantal richtlijnen België	Aantal richtlijnen Vlaanderen	% Vlaamse betrokkenheid
2014	17	12	70,6%
2013	71	30	42,3%
2012	54	15	27,8%
2011	130	29	22,3%
2010	115	28	24,3%
2009	44	17	38,6%
Totaal	431	131	30,4%

³ Deze cijfers werden opgevraagd in de MNE-databank van de Europese Commissie door in het vak 'uiterste datum' (bedoeld wordt de omzettingsdatum) de data van de referentieperiode in te geven. Het aantal (kader)besluiten werd uit dit aantal geëlimineerd, aangezien dit rapport enkel ingaat op de richtlijnen, en de (kader)besluiten die België dient om te zetten, exclusief federale bevoegdheid betreffen.

⁴ Deze cijfers werden opgehaald uit de SharePointdeelsite 'EU-regelgeving', lijst 'Vlaamse omzettingsdossiers'. Er werd een weergave aangemaakt waarin alle omzettingsdossiers waarbij Vlaanderen betrokken was, gesorteerd werden per omzettingsdatum. Vervolgens werden de dossiers die in de referentieperiode van dit rapport vielen, hieruit gedestilleerd. Zie bijlage 1 'Aantal aangenomen richtlijnen per omzettingstermijn – Vlaanderen – 2009-2014' voor een lijst van deze dossiers per jaar.

////////////////////////////////////

2.2.2.2 Omzettingen

Vlaanderen diende 67 van deze richtlijnen **om te zetten** in de Vlaamse rechtsorde, wat overeen komt met 15,5% van de totale om te zetten richtlijnen.

Aantal door Vlaanderen om te zetten richtlijnen			
Jaar	Aantal richtlijnen België	Aantal door Vlaanderen om te zetten richtlijnen⁵	% Vlaamse omzetting
2014	17	3	17,6%
2013	71	14	19,7%
2012	54	10	18,5%
2011	130	15	11,5%
2010	115	17	14,8%
2009	44	8	18,1%
Totaal	431	67	15,5%

2.2.2.3 Advies

Daarnaast diende Vlaanderen bij 64 van deze richtlijnen *advies* te geven aan de federale overheid, dat zijn 14,8% van het totaal aantal richtlijnen die in deze periode omgezet dienden te worden. Beleidsdomeinen MOW (46), LNE (18), en LV (2) dienden advies te geven bij deze 64 richtlijnen. Bij 1 richtlijn (de kaderrichtlijn mariene strategie) dienden de drie voornoemde beleidsdomeinen advies te geven.

Aantal richtlijnen waarbij Vlaanderen advies verleende			
Jaar	Aantal richtlijnen België	Aantal richtlijnen waarbij Vlaanderen advies verleende⁶	% Vlaams advies
2014	17	9	52,9%
2013	71	16	22,5%
2012	54	5	9,3%
2011	130	14	10,8%
2010	115	11	9,6%
2009	44	9	20,5%
Totaal	431	64	14,8%

2.2.3 Aantal om te zetten richtlijnen – per omzettingsdatum – conclusies

Algemeen kan geconcludeerd worden dat Vlaanderen per jaar betrokken is bij een 21-tal, of gemiddeld een 30,4% van het totaal aantal richtlijnen dat België dient om te zetten. Vlaanderen dient gemiddeld een 11-tal richtlijnen per jaar om te zetten (of 15,5% van het totaal aantal om te zetten richtlijnen), en bij een 10-tal richtlijnen advies te geven aan de federale overheid (of 14,8% van het totaal aantal om te zetten richtlijnen). In het volgende deel van dit rapport wordt er nagegaan hoeveel richtlijnen elk Vlaams beleidsdomein diende om te zetten, om welk soort richtlijnen het ging, en of deze tijdig werden omgezet.

⁵ Zie bijlage 1 (gemengde bevoegdheid of exclusief deelstatelijke bevoegdheid)

⁶ Zie bijlage 1 (advies)

////////////////////////////////////

2.3 OM TE ZETTEN RICHTLIJNEN PER OMZETTINGSDATUM DOOR VLAANDEREN

2.3.1 Aantal om te zetten richtlijnen per beleidsdomein

In de referentieperiode 9 juni 2009 – 25 mei 2014 waren er dus 67 richtlijnen die de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest dienden om te zetten. Beleidsdomeinen LNE (20), LV (14) en MOW (11) dienden de meeste richtlijnen om te zetten. Ze worden gevolgd door beleidsdomeinen iV (5), FB (4) CJSM (3), EWI (1), WSE (1) en WVG (1). Zeven richtlijnen dien(d)en door meer dan 1 beleidsdomein te worden omgezet.⁷ Beleidsdomein DAR was in de referentieperiode bij geen enkele om te zetten richtlijn betrokken.

Aantal om te zetten richtlijnen per beleidsdomein	
Beleidsdomein	Aantal richtlijnen om te zetten
<i>Met 1 beleidsdomein betrokken</i>	
LNE	20
LV	14
MOW	11
iV	5
FB	4
CJSM	3
EWI	1
WSE	1
WVG	1
BZ	0
DAR	0
OV	0
RWO	0
<i>Met meerdere beleidsdomeinen betrokken</i>	
LNE & MOW	1
CJSM & iV	1
LNE & LV	1
BZ & OV	1
FB & MOW	1
BZ, OV & WSE	1
WSE, OV & RWO	1
Totaal	67

⁷ Het gaat om de richtlijnen 2007/060/EG 'Overstromingsrisico's' (beleidsdomeinen LNE & MOW), 2008/051/EG 'Controle op het verwerven en het voorhanden hebben van wapens' (beleidsdomeinen CJSM & iV), 2009/128/EG 'Duurzaam gebruik van pesticiden' (beleidsdomeinen LNE & LV), 2010/018/EU 'Ouderschapsverlof' (beleidsdomeinen BZ & OV), richtlijn 2011/076/EU 'In rekening brengen gebruik van infrastructuurvoorzieningen aan zware voertuigen' (beleidsdomeinen FB & MOW), richtlijn 2011/095/EU 'Normen voor de erkenning van onderdanen van derde landen of staatlozen als personen die internationale bescherming genieten' (beleidsdomeinen BZ, OV & WSE) en richtlijn 2011/098/EU 'één aanvraagprocedure voor een vergunning van onderdanen van derde landen om te verblijven en te werken op het grondgebied van een lidstaat' (beleidsdomeinen WSE, OV en RWO)

////////////////////////////////////

2.3.3 Tijdigheid van omgezette richtlijnen per beleidsdomein

Van de 67 richtlijnen waarvan de omzettingstermijn verstreek tijdens de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014, werden er 47 te laat omgezet, of 70,15%. De Europese Commissie opende daarop voor 42 van deze richtlijnen een inbreukdossier wegens laattijdige omzetting van de richtlijn (zie verder). Vlaanderen zette 20 van zijn om te zetten richtlijnen volledig en op tijd om. Dit komt neer op 29,85% van de door Vlaanderen om te zetten richtlijnen. Hiervan vielen 13 richtlijnen onder de bevoegdheid van beleidsdomein LV⁸, 2 onder de bevoegdheid van beleidsdomein LNE⁹, 2 onder de bevoegdheid van beleidsdomein CJSM¹⁰, 1 onder de bevoegdheid van beleidsdomein iV¹¹, 1 onder de bevoegdheid van beleidsdomein FB¹², 1 onder de bevoegdheid van beleidsdomein WVG.¹³

Tijdigheid van omgezette richtlijnen per beleidsdomein			
Beleidsdomein	Aantal richtlijnen om te zetten	Te laat	Tijdig omgezet
<i>Met 1 beleidsdomein betrokken</i>			
LNE	20	18	2
LV	14	1	13
MOW	11	11	0
iV	5	4	1
FB	4	3	1
CJSM	3	1	2
EWI	1	1	0
WSE	1	1	0
WVG	1	0	1
BZ	0	0	0
DAR	0	0	0
OV	0	0	0
RWO	0	0	0
<i>Met meerdere beleidsdomeinen betrokken</i>			
LNE & MOW	1	1	0
CJSM & iV	1	1	0
LNE & LV	1	1	0
BZ & OV	1	1	0
FB & MOW	1	1	0
BZ, OV & WSE	1	1	0
WSE, OV & RWO	1	0	1
Totaal	67	47	20

⁸ Het gaat om alle richtlijnen waarvoor departement LV bevoegd was, met uitzondering van richtlijn 2009/128/EG 'duurzaam gebruik van pesticiden'

⁹ Het gaat om de richtlijn 2009/126/EG 'benzinedamptertugwinning tijdens het bijtanken van motorvoertuigen in benzinestations' en de richtlijn 2011/062/EU 'milieueffectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten'

¹⁰ Het gaat om de richtlijn 2007/065/EU 'televisie-omroepactiviteiten' en de richtlijn 2008/051/EU 'controle op het verwerven en het voorhanden hebben van wapens'.

¹¹ Het gaat om de richtlijn 2014/018/EU 'lijst van defensiegerelateerde producten'

¹² Het gaat om de richtlijn 2013/013/EU 'aanpassing van een aantal richtlijnen op het gebied van belastingen – toetreding van Kroatië'

¹³ Het gaat om de richtlijn 2011/024/EU 'rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg'

////////////////////////////////////

2.3.4 Conclusies aangaande door Vlaanderen om te zetten richtlijnen

Algemeen kan geconcludeerd worden dat beleidsdomeinen LNE, LV en MOW de meeste Europese richtlijnen dienen om te zetten, een reflectie van het feit dat de EU op vlak van milieu, landbouw & visserij en mobiliteit heel wat bevoegdheden heeft. Deze beleidsdomeinen torsen dan ook de grootste werklast op het vlak van de omzettingen.

Als we dieper ingaan op het soort richtlijnen die elk beleidsdomein dient om te zetten, dan kunnen we besluiten dat beleidsdomein LNE geconfronteerd wordt met complexe richtlijnen die vaak in uiteenlopende gebieden moeten worden omgezet en voor een groot deel nog steeds gemengde bevoegdheid betreffen. Indien er meer dan één beleidsdomein of –veld en andere deelstaten en de federale overheid betrokken zijn, loopt de interne en interfederale coördinatie niet altijd even makkelijk. Slechts 1 van de 7 richtlijnen waar 2 of meer beleidsdomeinen betrokken waren, werd tijdig omgezet. In sommige gevallen zijn dossiers ook politiek gevoelig. Beleidsdomein MOW heeft hoofdzakelijk te maken met richtlijnen die complex zijn en die een gemengde bevoegdheid betreffen. Dat laatste geldt eveneens voor beleidsdomeinen FB, CJSM, BZ, WSE, OV, WVG, RWO en EWI. Beleidsdomein LV wordt hoofdzakelijk geconfronteerd met richtlijnen die een exclusieve bevoegdheid van Vlaanderen betreffen. Deze richtlijnen zijn bovendien eerder technisch van aard. Ook beleidsdomein IV wordt geconfronteerd met richtlijnen die een exclusieve bevoegdheid van Vlaanderen betreffen, maar waarvan de moederrichtlijn wel een politiek gevoelig dossier betrof. De meeste beleidsdomeinen zetten hun richtlijnen niet op tijd om.

2.4 VLAAMSE REGELGEVING TER OMZETTING/TOEPASSING VAN EU-RECHT

2.4.1 Vlaamse regelgeving ter omzetting/toepassing van EU-recht: inleiding

Het Europees beleid en de Europese besluitvorming heeft een steeds grotere impact op het Vlaams beleid en de Vlaamse besluitvorming. Een onderbouwde en kwantitatieve inschatting van deze impact is echter minder eenvoudig. Desondanks duiken in onderzoeken en politieke beleidsverklaringen vaak cijfers op over hoeveel nationale regelgeving van lidstaten nu het gevolg is een omzetting en/of toepassing van het EU-recht. Het is niet altijd duidelijk waar deze cijfers op gebaseerd zijn.

Dit onderdeel van rapport probeert daarom een eerste inschatting te maken van hoeveel Vlaamse regelgeving in de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 van Europese oorsprong is. Dit kan door het totaal aantal aangenomen decreten, besluiten en ministeriële besluiten in de referentieperiode te vergelijken met het aantal decreten, besluiten en ministeriële besluiten dat werd aangenomen ter omzetting of toepassing van het EU-recht. We onderscheiden drie bronnen van het EU-recht: richtlijnen, EU-verdragen en akkoorden en verordeningen. We gaan na hoeveel Vlaamse regelgeving van Europese oorsprong is per bron van het EU-recht.

Hierbij is het belangrijk om aan te geven dat er in dit rapport enkel wordt nagegaan hoeveel Vlaamse regelgeving het gevolg is van omzetting/toepassing van EU-recht. Daarnaast neemt de EU ook heel wat verordeningen aan die een directe werking hebben in de Vlaamse rechtsorde, en baseert de Vlaamse overheid een deel van haar beleid ook op Europese beleidskaders, beleid

////////////////////////////////////

dat niet per se een *omzetting* is van EU-recht in de Vlaamse rechtsorde. Hierover zijn er echter geen cijfers beschikbaar. De impact van de EU op Vlaanderen kan dus niet enkel in cijfers over hoeveel Vlaamse regelgeving van Europese oorsprong is, gevat worden.

2.4.2 Vlaamse regelgeving ter omzetting van Europese richtlijnen

Op de SharePointdeelsite 'EU-regelgeving' wordt bijgehouden welke decreten, besluiten en ministeriële besluiten er worden aangemeld bij de Europese Commissie ter omzetting van richtlijnen.¹⁴ Dit gebeurt in de SharePointlijst 'notificaties'. Het departement Bestuurszaken heeft in april 2014 het totaal aantal aangenomen aangemelde decreten/besluiten/ministeriële besluiten ter omzetting van de Europese richtlijnen per jaar vergeleken met het totaal aantal decreten/besluiten/ministeriële besluiten dat per jaar gepubliceerd wordt in het Belgisch Staatsblad.¹⁵

De referentieperiode van de analyse door het departement Bestuurszaken is eveneens 7 juni 2009 – 25 mei 2014. De tabellen hieronder geven aan dat over de referentieperiode heen ongeveer 8% van het totaal aantal Vlaamse decreten een gevolg is van de omzetting van Europese richtlijnen. Daarenboven is 2,1% van het totaal aantal (ministeriële) besluiten een gevolg van de omzetting van Europese richtlijnen. In totaal zijn 2,6% van het totaal aantal decreten en (ministeriële) besluiten een gevolg van de omzetting van Europese richtlijnen. Dit is niet zo bijzonder veel, en kan gelinkt worden aan het feit dat Vlaanderen slechts ongeveer 15% van de richtlijnen die hierboven werden opgelijst diende om te zetten.

Vlaamse decreten ter omzetting van Europese richtlijnen			
Jaar	Aantal decreten	Aantal decreten omzetting Europese richtlijnen	% decreten omzetting Europese richtlijnen
2014	62	5	8,1%
2013	120	8	6,7%
2012	110	9	8,2%
2011	66	6	9,1%
2010	52	6	11,5%
2009	15	0	0%
Totaal	425	34	8%

¹⁴ Decreten, besluiten en ministeriële besluiten die aangepast worden ten gevolge van een opmerking van de Europese Commissie in inbreukdossiers wegens onvolledige of foutieve omzetting/toepassing van het EU-recht zijn hier dus niet inbegrepen.

¹⁵ Zie hiervoor de nota 'Vlaamse oorsprong Europese regelgeving' die op 17 april 2013 werd toegelicht op het departementaal OKA van het departement Bestuurszaken

////////////////////////////////////

Vlaamse (ministeriële) besluiten ter omzetting van Europese richtlijnen			
Jaar	Aantal (ministeriële) besluiten	Aantal (ministeriële) besluiten omzetting Europese richtlijnen	% (ministeriële) besluiten omzetting Europese richtlijnen
2014	787	3	0,4%
2013	491	12	2,4%
2012	372	12	3,2%
2011	372	10	2,7%
2010	504	21	4,2%
2009	344	3	0,9%
Totaal	2870	61	2,1%

Totaal Vlaamse decreten en (ministeriële) besluiten ter omzetting van Europese richtlijnen			
Jaar	Aantal decreten/ (ministeriële) besluiten	Aantal Vlaamse decreten/ (ministeriële) besluiten omzetting Europese richtlijnen	% decreten/ (ministeriële) besluiten omzetting Europese richtlijnen
2014	1212	8	0,7%
2013	611	20	3,3%
2012	482	21	4,4%
2011	438	16	3,7%
2010	556	27	4,9%
2009	359	3	0,8%
Totaal	3658	95	2,6%

2.4.3 Vlaamse regelgeving ter instemming met EU-verdragen en akkoorden

Daarnaast neemt Vlaanderen ook jaarlijks een aantal decreten aan ter instemming met institutionele EU-verdragen en verdragen/akkoorden die de EU heeft afgesloten met derde landen en organisaties. Deze instemmingsdecreten worden opgelijst in de databank 'Netwerk Archivering van Documenten met betrekking tot Intrafederale en Internationale Akten', kortweg de [NADIA-databank](#). Deze databank wordt beheerd door het Departement internationaal Vlaanderen en is vrij te consulteren via het internet.

In de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 heeft Vlaanderen decreten aangenomen ter instemming met EU-Institutionele verdragen, EU-stabilisatie- en associatieovereenkomsten en EU-akkoorden met andere landen en organisaties (hieronder vallen onder meer de luchtvaartovereenkomsten tussen de EU en derde landen, zie verder in dit rapport). Het gaat om 1 decreet in de periode 7 juni – 31 december 2009, 1 in 2010, 7 in 2011, 2 in 2012, 12 in 2013 en 3 in de periode 1 januari – 25 mei 2014. De tabel hieronder geeft aan dat over de referentieperiode heen ongeveer 6,1% van het totaal aantal Vlaamse decreten een gevolg is een instemmingsprocedure met EU-verdragen en akkoorden.

////////////////////////////////////

Vlaamse decreten ter instemming met EU-verdragen en -akkoorden			
Jaar	Aantal decreten	Aantal decreten instemming EU-verdrag/akkoord	% decreten instemming EU-verdrag/akkoord
2014	62	3	4,8%
2013	120	12	10%
2012	110	2	1,8%
2011	66	7	10,6%
2010	52	1	1,9%
2009	15	1	6,7%
Totaal	425	26	6,1%

2.4.4 Vlaamse regelgeving ter toepassing van Europese verordeningen

Het kan gebeuren dat er ook Vlaamse regelgeving werd aangenomen ter uitvoering van een Europese verordening. Een verordening is normaal gezien rechtstreeks van toepassing in de Belgische/Vlaamse rechtsorde, en behoeft dus, in tegenstelling tot een richtlijn, geen omzetting. Desondanks dienen er soms decreten en/of (ministeriële) besluiten te worden aangenomen om de toepassing van Europese verordeningen te regelen, denk maar aan instemmingsdecreten met intrafederale samenwerkingsakkoorden die uitvoering geven aan artikelen omtrent de oprichting van nationale contactpunten die door een Europese verordening vereist worden.

De Vlaamse regelgeving die uitvoering geeft aan Europese verordeningen wordt niet bijgehouden in een SharePointlijst, maar kan wel worden nagegaan in het Belgisch Staatsblad.¹⁶

Vlaamse decreten ter toepassing van Europese verordeningen			
Jaar	Aantal decreten	Aantal decreten toepassing Europese verordeningen	% decreten toepassing Europese verordeningen
2014	62	2	3,2%
2013	120	0	0%
2012	110	0	0%
2011	66	0	0%
2010	52	0	0%
2009	15	0	0%
Totaal	425	2	0,6%

¹⁶ Deze cijfers werden opgevraagd via de website van het Belgisch Staatsblad door in het vak 'type document' decreet, besluit of ministerieel besluit in te geven, in het vak datum van afkondiging de referentieperiode van dit rapport in te vullen en door in het vak 'woorden van titel' verordening aan te geven. Vervolgens werden de decreten, besluiten en ministeriële besluiten waarvan de titel niet verwees naar een Europese verordening geschrapt. Het is mogelijk dat een decreet, besluit of ministerieel besluit ter toepassing van een Europese verordening geen verwijzing heeft naar de Europese verordening in de titel. Omdat dit een uitgebreide studie vergt, werden deze decreten niet opgenomen. Het is dus mogelijk dat de hierboven cijfers niet alle decreten, besluiten of ministeriële besluiten ter toepassing van een Europese verordening dekken.

////////////////////////////////////

Totaal Vlaamse decreten en (ministeriële) besluiten ter omzetting/ toepassing van EU-recht			
Jaar	Aantal decreten/ besluiten	Aantal decreten/ (ministeriële) besluiten omzetting/toepassing EU-recht	% decreten/ (ministeriële) besluiten omzetting/toepassing EU-recht
2014	1212	14	1,2%
2013	611	33	5,4%
2012	482	25	5,2%
2011	438	23	5,3%
2010	556	30	5,4%
2009	359	5	1,4%
Totaal	3658	130	3,6%

////////////////////////////////////

3 INBREUKEN TEGEN HET EU-RECHT DOOR VLAANDEREN

3.1 LAATTIJDIGE OMZETTING VAN EUROPESE RICHTLIJNEN

3.1.1 Belgische inbreukdossiers omwille van laattijdigheid

Tijdens de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 was België gevat door 109 inbreukzaken wegens laattijdige omzetting van richtlijnen. Het ging om 4 inbreukdossiers in de periode 7 juni - 31 december 2009, 13 in 2010, 44 in 2011, 18 in 2012, 20 in 2013 en 10 tijdens de periode 1 januari – 25 mei 2014 (zie ook tabel hieronder).¹⁷

3.1.2 Vlaamse inbreukdossiers omwille van laattijdigheid

Tussen 7 juni 2009 en 25 mei 2014 opende de Europese Commissie 43 inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen waarbij Vlaanderen betrokken was.¹⁸ Dit is 39,4% van het totaal aantal inbreukdossiers wegens laattijdigheid dat de Europese Commissie geopend heeft tegen België. Het gaat om de 42 inbreukdossiers die hierboven vermeld werden, en 1 inbreukdossier in een richtlijn¹⁹ waarvan de omzettingstermijn verstreek op 15 mei 2009 (dus voor de referentieperiode van dit rapport). Het gaat om 2 dossiers tussen 7 juni en 31 december 2009, 7 dossiers in 2010, 14 dossiers in 2011, 9 dossiers in 2012, 8 dossiers in 2013 en 3 dossiers voor 25 mei 2014 (zie ook tabel hieronder).

Belgische en Vlaamse inbreukdossiers omwille van laattijdigheid			
Jaar	Aantal inbreukdossiers België	Aantal inbreukdossiers Vlaanderen	% inbreukdossiers Vlaanderen
2014	10	3	30,0%
2013	20	8	40,0%
2012	18	9	50,0%
2011	44	14	31,8%
2010	13	7	53,8%
2009	4	2	50,0%
Totaal	109	43	39,4%

¹⁷ Deze cijfers werden opgevraagd uit de INFRA-databank van de Europese Commissie door in het vak 'stap van de inbreukprocedure' aanmaningsbrief 258 (ingebrekestelling) in te geven, in het vak 'type inbreuk' non-communication richtlijnen (laattijdige omzetting) en in het vak 'datum van de stap' de referentieperiode 7 juni 2009 - 25 mei 2014 in te voeren.

¹⁸ Deze cijfers werden opgehaald uit de SharePointdeelsite 'EU-regelgeving', lijst 'Vlaamse inbreukdossiers'. Er werd een weergave aangemaakt waarin alle inbreukdossiers waarbij Vlaanderen betrokken was wegens laattijdige omzetting van richtlijnen, gesorteerd werden op datum van de opening. Vervolgens werden de dossiers die in de referentieperiode van dit rapport vielen, hieruit gedestilleerd. Zie bijlage 2 'Aantal laattijdige inbreukdossiers – Vlaanderen – 2009-2014' voor een lijst van deze dossiers per jaar.

¹⁹ Het gaat om richtlijn 2007/2/EG tot oprichting van een infrastructuur voor ruimtelijke informatie in de Gemeenschap (Inspire)

////////////////////////////////////

3.1.3 Vlaamse inbreukdossiers omwille van laattijdigheid per beleidsdomein

Als we het aantal Vlaamse inbreukdossiers bekijken in relatie tot de verschillende departementen, dan levert dit volgende analyse op: beleidsdomein **LNE** was bevoegd voor 15 van deze dossiers, beleidsdomein **MOW** was bevoegd voor 11 van deze dossiers. Verder was beleidsdomein **iV** bevoegd voor 5 dossiers, beleidsdomein **FB** voor 3 dossiers²⁰, beleidsdomein **CJSM** voor 2 dossiers en beleidsdomeinen **EWI**, **WSE** en **WVG** voor elk 1 dossier. Bij 4 inbreukdossiers was er meer dan 1 beleidsdomein betrokken.²¹

Vlaamse inbreukdossiers omwille van laattijdigheid per beleidsdomein	
Beleidsdomein	Aantal inbreukdossiers Laattijdige omzetting
<i>Met 1 beleidsdomein betrokken</i>	
LNE	15
MOW	11
iV	5
FB	3
CJSM	2
EWI	1
WSE	1
WVG	1
BZ	0
DAR	0
LV	0
OV	0
RWO	0
<i>Met meerdere beleidsdomeinen betrokken</i>	
BZ & OV	1
DAR & LNE	1
LNE & LV	1
LNE & MOW	1
Totaal	43

Hieronder bekijken we een aantal laattijdige inbreukdossiers van de beleidsdomeinen meer in detail. We hebben gekozen om voor de beleidsdomeinen met de meeste inbreukdossiers, namelijk LNE en MOW, de drie meest problematische dossiers te beschrijven. Onderstaande analyse is voor deze beleidsdomeinen dus niet exhaustief. Voor de andere beleidsdomeinen, die bevoegd waren voor veel minder inbreukdossiers, werd wel geopteerd om alle inbreukdossiers te beschrijven om een goed inzicht/overzicht te krijgen van de knelpunten inzake laattijdige omzetting van richtlijnen voor de gehele Vlaamse Overheid. De beschrijving van de inbreukdossiers gebeurde op basis van de informatie die hierover beschikbaar is in SharePoint. Algemeen kan worden vastgesteld dat de meeste beleidsdomeinen hun richtlijnen te laat omzetten, met uitzondering van beleidsdomein LV.

²⁰ Buiten de referentieperiode van dit rapport werd ook nog een inbreukdossier geopend voor de laattijdige omzetting van richtlijn 2011/76/EU

²¹ Het gaat om de inbreukdossiers over richtlijn 2010/018/EU 'Ouderschapsverlof (Beleidsdomeinen BZ & OV), richtlijn 2007/002/EG 'Inspire' (Beleidsdomeinen DAR & LNE), richtlijn 2009/128/EG 'Duurzaam gebruik van pesticiden (Beleidsdomeinen LNE & LV) en richtlijn 2007/060/EG 'Overstromingsrisico's (Beleidsdomeinen LNE & MOW)

3.14 Geselecteerde Vlaamse inbreukdossiers omwille van laattijdigheid per soort inbreukdossier en beleidsdomein

3.1.4.1 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomein LNE

Voor beleidsdomein **LNE** betreft het merendeel van de om te zetten richtlijnen nog steeds gemengde bevoegdheid. Deze richtlijnen zijn eerder complex van aard en vergen in sommige gevallen ook ernstige budgettaire inspanningen. Hieronder beschrijven we drie problematische gevallen van laattijdige omzetting van richtlijnen.

Een eerste voorbeeld betreft de richtlijn ‘luchtvaartactiviteiten – handel in broeikasgasemissierechten’. Deze richtlijn werd op 13 januari 2009 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn verstreek op 2 februari 2010. Deze richtlijn betreft binnen België een gemengde bevoegdheid. Vanaf het begin was er discussie tussen de verschillende overheden over de bevoegdheidsverdeling omtrent deze richtlijn. Binnen Vlaanderen vereiste deze omzetting een aanpassing aan decreet omtrent het rationeel energiegebruik (het REG-decreet). Dit decreet werd op 17 november 2009 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Samen met het bijbehorend uitvoeringsbesluit werd het op 17 februari 2010 aangemeld bij de Europese Commissie. In april 2009 spande het Brussels Hoofdstedelijk Gewest echter een procedure aan tegen het REG-decreet bij de Raad van State wegens bevoegdheidsoverschrijding. Op 2 maart 2011 vernietigde de Raad van State het REG-decreet, en besliste dat de Vlaamse omzettingsmaatregelen bleven gelden totdat er een samenwerkingsakkoord werd afgesloten. De onderhandelingen voor dit samenwerkingsakkoord startten in 2011, en bleken politiek heel moeilijk te zijn. Eind 2011 en begin 2012 hebben de federale overheid en Vlaanderen beide een schorsingsberoep wegens bevoegdheidsoverschrijding ingesteld tegen de besluiten van de andere overheid inzake de toekenning van emissierechten. De onderhandelingen over het samenwerkingsakkoord werden uiteindelijk in 2012 afgerond. De Raad van State was echter heel kritisch voor dit samenwerkingsakkoord, waardoor aanpassingen nodig waren. Dit aangepast akkoord werd in juni 2013 goedgekeurd door het overlegcomité. De uitvoering van het samenwerkingsakkoord bleek ook heel complex te zijn, en vereiste bijkomend overleg tussen de verschillende overheden. In mei 2013 werd er bepaald dat er binnen Vlaanderen naast een instemmingsdecreet, ook een operationaliseringsdecreet en –besluit diende te worden aangenomen. Het regelgevingsproces rond deze decreten/besluiten werden uiteindelijk afgerond in april 2014. Inzake het instemmingsdecreet werd de datum van het samenwerkingsakkoord verkeerd vermeld in het dispositief; dit diende te worden rechtgezet door een ander decreet dat eveneens werd aangemeld bij de Europese Commissie. In mei 2014 werd de volledige omzetting aangemeld bij de Europese Commissie.

Het tweede voorbeeld betreft de richtlijn ‘energieprestaties van gebouwen’. Deze richtlijn werd op 18 juni 2010 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn verstreek op 9 juli 2012. Deze richtlijn, een exclusief deelstatelijk bevoegdheid, is erg complex, en vereiste een wijziging aan verschillende decreten en besluiten van de Vlaamse Regering. De bepaling van de manier waarop de diverse artikelen dienden omgezet te worden en het regelgevingsproces voor elk van deze decreten en besluiten nam tijd in beslag. Zo was er bijvoorbeeld een aanpassing nodig aan het VLAREL-besluit. De eerste principiële goedkeuring van dit besluit door de Vlaamse Regering gebeurde op 14 december 2011, het besluit werd op 23 april 2013 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. Binnen beleidsdomein LNE worden de VLAREM- en VLAREL-besluiten één

keer per jaar gewijzigd, de zogenaamde 'VLAREM-trein'. Binnen deze wijziging worden dan alle aanpassingen ten gevolge van nieuwe richtlijnen en/of verordeningen opgenomen. Deze praktijk kan tot gevolg hebben dat een richtlijn te laat wordt omgezet. Binnen het dossier van de energieprestaties van gebouwen betwistte de Europese Commissie verder ook nog de omzetting van enkele definities. Als gevolg hiervan besliste Vlaanderen alsnog de definities op te nemen in twee decreten, waarbij een nieuw regelgevingsproces in gang werd gezet. Uiteindelijk notificeerde Vlaanderen de volledige omzetting van de richtlijn op 2 april 2014. Op 16 april 2014 werd België gedagvaard wegens laattijdige omzetting van de richtlijn. Op 27 juni 2014 werd het verzoekschrift ontvangen, en hieruit bleek dat enkel het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest nog door de Europese Commissie geïseerd werden. Vlaanderen was dus niet gevat door de dagvaarding. Op 26 maart 2015 besloot de Europese Commissie afstand te doen van geding.

Een derde voorbeeld betreft de richtlijn 'bevordering gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen'. Deze richtlijn werd op 5 juni 2009 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn verstreek op 5 december 2010. In april 2010 was een overzicht beschikbaar van de Vlaamse/federale bevoegdheden voor deze richtlijn, zodat gestart kon worden met de regelgevingsprocessen voor het aan te passen decreet en enkele bijbehorende besluiten. Op 17 december 2010 werd het ontwerp van decreet voor een eerste maal principieel goedgekeurd, het werd op 25 juli 2011 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Ondertussen waren er in juni 2011 problemen gerezen met een ontwerp koninklijk besluit houdende het vaststellen van duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen. De Raad van State gaf aan in een advies dat hiervoor afstemming vereist was tussen het federale niveau en de gewesten, desnoods via een samenwerkingsakkoord. Uiteindelijk werd voor een betrokkenheidsprocedure gekozen. Daarnaast werd er vastgesteld eind 2011 dat de omzetting voor Vlaanderen nog niet helemaal volledig was, er diende nog een aanpassing te volgen aan het energiebesluit, dat ook gewijzigd diende te worden in het licht van bovenstaande richtlijn omtrent de energieprestaties van gebouwen. Dit besluit werd op 16 november 2012 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en in februari 2013 aangemeld bij de Europese Commissie.

3.1.4.2 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomein MOW

Beleidsdomein **MOW** heeft al zijn richtlijnen te laat omgezet. Het betreft in de meeste gevallen richtlijnen met een gemengde bevoegdheid, die ook vaak complex zijn. Hieronder beschrijven we de drie gevallen van laattijdige omzetting van richtlijnen door beleidsdomein MOW waarbij België/Vlaanderen gedagvaard werd voor het Europees Hof van Justitie.

Het eerste voorbeeld betreft de richtlijn 'onderzoek van ongevallen in de scheepvaartsector'. Deze richtlijn werd op 28 mei 2009 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn verstreek op 17 juni 2011. In juni 2010 werd, na overleg met de federale overheid, vastgesteld dat Vlaanderen waarschijnlijk het scheepvaartbegeleidingsdecreet zou moeten aanpassen, maar het was niet duidelijk hoe en welke aanpassingen dienden te gebeuren. De onduidelijkheden werden uitgeklaard rond februari/maart 2011. In juni 2011 was het definitief duidelijk hoe het scheepvaartbegeleidingsdecreet diende te worden aangepast. De tweede principiële goedkeuring van het ontwerpdecreet door de Vlaamse Regering volgde in mei 2012. De definitieve goedkeuring van het decreet door de Vlaamse Regering volgde in april 2013, en het decreet werd vervolgens ingediend in het Vlaams Parlement in juni 2013. In augustus 2013 werd het definitieve decreet gepubliceerd en aangemeld bij de Europese Commissie.

Een tweede voorbeeld betreft de richtlijn 'kader voor het invoeren van intelligente vervoerssystemen op het gebied van wegvervoer'. Deze richtlijn werd op 6 augustus 2010 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn verstreek op 27 februari 2012. Op intra-Belgisch niveau was in december 2011 duidelijkheid over de bevoegdheidsverdeling in dit dossier. Een eerste ontwerp van decreet werd voorgelegd aan de Vlaamse Regering in april 2012; het decreet werd in april 2013 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Het uitvoeringsbesluit werd gepubliceerd in juli 2013.

Een derde laatste voorbeeld tenslotte zijn de richtlijnen 'vervoer van gevaarlijke goederen over land'. De initiële richtlijn, richtlijn 2008/68/EG, werd gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU op 30 september 2008 en diende omgezet te worden tegen 30 juni 2009. Aanvankelijk werd er aangegeven dat dit een federale bevoegdheid zou zijn. In augustus 2010 is er werk gemaakt van de aanpassing van het AND-verdrag (een gemengd verdrag) dat nodig was ter omzetting van deze richtlijnen. Er was heel wat tijd nodig om juridisch uit te klaren dat dit verdrag diende te worden aangepast. De onderhandelingen liepen af einde 2010/begin 2011. De eerste principiële goedkeuring van het Vlaams instemmingsdecreet met het ADN-verdrag volgde op 22 juli 2011, en het definitieve, afgeronde decreet werd gepubliceerd in augustus 2012. Het uitvoeringsbesluit werd gepubliceerd in februari 2013.

Ondertussen was er een aangepaste richtlijn over het vervoer van gevaarlijke goederen over land onderhandeld en gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU op 4 december 2012. De omzetting van deze richtlijn vergde een aanpassing aan een besluit van de Vlaamse Regering die de eerste richtlijn rondom dit onderwerp omzet. De aanpassingen dienden te worden afgestemd met het federale niveau. Er werd gewacht op de definitieve federale teksten, die eind juni 2013 beschikbaar waren. De omzettingstermijn van de aangepaste richtlijn verliep echter op hetzelfde moment. Na ontvangst van de definitieve teksten, is beleidsdomein MOW begonnen met de aanpassingen aan het besluit van de Vlaamse Regering. In juni 2014 werd het aangepaste besluit goedgekeurd, in oktober 2014 werd het gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en kon het worden aangemeld bij de Europese Commissie.

3.1.4.3 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomein *iv*

Beleidsdomein *iv* heeft bijna al haar richtlijnen te laat omgezet, met uitzondering van de twee meest recent gepubliceerde richtlijnen omtrent de lijst van defensiegerelateerde producten.

Een eerste set van richtlijnen/dossiers betreffen de overdracht van defensiegerelateerde producten en de daaropvolgende aanpassing van de lijst van defensiegerelateerde producten, een exclusieve bevoegdheid van Vlaanderen. De moederrichtlijn, richtlijn 2009/43/EG, werd gepubliceerd op 10 juni 2009, de omzettingstermijn verstreek op 30 juni 2011. Om deze richtlijn om te zetten, werd een nieuw decreet, het wapenhandeldecreet, opgemaakt. Dit was een politiek gevoelig dossier. De werkzaamheden startten in oktober 2009, het wetgevend werk werd afgerond op 4 juli 2012, toen het decreet gepubliceerd werd in het Belgisch Staatsblad. Daarnaast diende nog een uitvoeringsbesluit te worden genomen, dit besluit werd op 9 oktober 2012 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De daaropvolgende richtlijn, die de lijst van defensiegerelateerde producten en dus de moederrichtlijn 2009/43/EG aanpaste, werd gepubliceerd op 24 november 2010 en diende omgezet te worden tegen 3 juni 2011. Deze richtlijn werd eveneens omgezet door het wapenhandeldecreet, dat pas gepubliceerd werd in juli 2012,

////////////////////////////////////

waardoor ook dit dossier een inbreuk werd. De volgende richtlijn, richtlijn 2012/10/EU, diende te worden omgezet voor 24 juni 2012, eveneens door het wapenhandeldecreet. Hierdoor werd ook dit dossier een inbreuk. De notificatie van de omzettingsmaatregelen gebeurde in februari 2013. De omzetting van de omzettingsmaatregelen van de twee meest recente richtlijnen omtrent de aanpassing van de lijst van defensiegerelateerde goederen gebeurden tijdig.²²

Het tweede dossier van iV, de controle op het verwerven en voorhanden hebben van wapens is gelinkt aan het voorgaande dossier. Deze richtlijn werd op 8 juli 2008 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad, de omzettingstermijn verstreek op 28 juli 2010. Deze richtlijn werd correct omgezet door het hierboven beschreven wapenhandeldecreet; die ten tijde van de omzettingsdatum nog in voorbereiding was. Daarom werd in de ingebrekestelling nog verwezen naar de wapenhandelwet en de bijbehorende koninklijke besluiten die toen nog van toepassing waren, alhoewel zij deze richtlijn niet helemaal omzetten.

3.1.4.4 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomein FB

Beleidsdomein **FB** was de afgelopen referentieperiode betrokken in drie inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen. Deze richtlijnen waren allen een gemengde bevoegdheid.

Het eerste dossier betrof de wederzijdse bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen. Deze richtlijn werd op 31 maart 2010 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn was 31 december 2011. In dit dossier heeft de federale overheid een modeltekst voor omzetting opgemaakt in augustus 2011, waarop het Vlaamse decreet werd gebaseerd. In het najaar van 2011 werden nog enkele onduidelijkheden uitgeklaard tussen de federale overheid en de gewesten, waarna het decreet voor een eerste maal kon worden principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 23 december 2011. Het decreet werd gepubliceerd op 28 december 2012 en begin 2013 aangemeld bij de Europese Commissie.

Het tweede dossier betrof de administratieve samenwerking op het gebied van belastingen. Deze richtlijn werd op 11 maart 2011 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn was 31 december 2012. Het decreet ter omzetting van deze richtlijn werd een eerste maal principieel goedgekeurd op 16 november 2012 en het werd gepubliceerd op 26 juni 2013 in het Belgisch Staatsblad. Begin juli 2013 werd het decreet aangemeld bij de Europese Commissie.

Het derde dossier betrof de vaststelling van de voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten, waarbij Vlaanderen betrokken was. Deze richtlijn werd op 23 november 2011 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn was 31 december 2013. De onderhandelingen over dit dossier op het federaal niveau, waarvan Vlaanderen voor eventuele verdere stappen afhankelijk was, hebben erg lang aangesleept. Uiteindelijk werden 2 federale wetten ter volledige omzetting van deze richtlijn aangemeld bij de Europese Commissie in april 2014. Vlaanderen was betrokken bij 2 samenwerkingsakkoorden, onder andere voor gegevensaanlevering over de begroting van de lokale besturen en de Vlaamse overheid. Voor

---

²² Beleidsdomein iV wordt in SharePoint 'gevat' door een inbreukdossier wegens laattijdige omzetting van richtlijn 2012/047/EU, alhoewel de omzettingsmaatregelen tijdig werden aangemeld bij de Europese Commissie. Ter verduidelijking van de volledige omzetting werd er nog een antwoord geformuleerd op de ingebrekestelling.

deze 'samenwerkingsakkoorden in vereenvoudigde vorm' waren er geen instemmingsdecreten nodig. Deze samenwerkingsakkoorden en bijbehorende praktische afspraken betroffen verder een intern-Belgische aangelegenheid, en werden daarom niet aangemeld bij de Europese Commissie ter omzetting van deze richtlijn.

3.1.4.5 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomein CJSM

Beleidsdomein **CJSM** was de afgelopen referentieperiode betrokken in twee inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen. Deze richtlijnen waren beide een gemengde bevoegdheid.

Het gaat om de richtlijnen inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische communicatienetwerken en -diensten en een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische communicatienetwerken en -diensten. Beide richtlijnen werden op 25 november 2009 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn was 25 mei 2011. In december 2010 werd de lijst van artikelen bepaald waarvoor Vlaanderen bevoegd was. Voor beide richtlijnen diende het decreet betreffende radio-omroep en televisie gewijzigd te worden. De eerste principiële goedkeuring van het voorontwerp van decreet volgde op 1 juli 2011, dus reeds na het verstrijken van de omzettingstermijn. Tijdens de verdere procedure diende het ontwerp van decreet ook nog te worden voorgelegd aan het Interministerieel Comité (IMC) en het Overlegcomité. Uiteindelijk werd het op 17 augustus 2012 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en vervolgens aangemeld bij de Europese Commissie. De Europese Commissie had ondertussen op 31 mei 2012 beslist om België te dagvaarden voor het Europees Hof van Justitie wegens laattijdige omzetting van beide richtlijnen. De gevraagde dwangsom bedroeg EUR 35176,68 per dag per richtlijn. Na aanmelding van de volledige omzetting door België heeft de Europese Commissie afstand gedaan van het geding.

3.1.4.6 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomein EWI

Beleidsdomein **EWI** was de afgelopen referentieperiode betrokken in één inbreukdossier wegens laattijdige omzetting van richtlijnen. Deze richtlijn betrof een gemengde bevoegdheid.

Het inbreukdossier van beleidsdomein EWI betrof de Europese Dienstenrichtlijn, een complexe en politiek gevoelige richtlijn. De richtlijn werd op 27 december 2006 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn was 28 december 2009. Beleidsdomein EWI was de Vlaamse trekker voor de omzetting van deze richtlijn, maar alle andere Vlaamse beleidsdomeinen en de lokale besturen waren eveneens betrokken partij. Vlaanderen diende verschillende stappen te zetten om deze richtlijn om te zetten; namelijk de opmaak van een horizontaal koepeldecreet, de oprichting van het uniek loket en de screening en aanmelding van de Vlaamse/lokale regelgeving die onder het toepassingsgebied van de Europese Dienstenrichtlijn valt. Uit de gegevens op SharePoint valt af te leiden dat het omzettingswerk op Vlaams niveau in een stroomversnelling is gekomen toen de omzettingstermijn dreigde te verstrijken (najaar 2009). Op 8 oktober 2009 gaf de Raad van State in een advies aan dat elk van de Belgische wetgevers bevoegd is om de dienstenrichtlijn binnen hun eigen bevoegdheidsfeer om te zetten. Hierna startte Vlaanderen met de opmaak van het horizontaal koepeldecreet. Dit decreet werd in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd op 25 juni 2010 en op 2 augustus 2010 aangemeld bij de Europese Commissie. Voor wat betreft de opmaak van het uniek loket, heeft de Vlaamse Regering hieromtrent een besluit van de Vlaamse Regering definitief goedgekeurd in

december 2009. Vervolgens diende er nog een samenwerkingsakkoord te worden afgesloten met de andere overheden in België, dit akkoord werd ondertekend op 17 juli 2013. Daarna werd er gestart met de opmaak van het instemmingsdecreet, het decreet werd op 15 mei 2014 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De aanmelding van de Vlaamse Regelgeving én de regelgeving van de lokale besturen die onder het toepassing van de Europese Dienstenrichtlijn valt, gebeurde eind 2009.

3.1.4.7 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomein WSE

Beleidsdomein **WSE** was de afgelopen referentieperiode betrokken in 1 inbreukdossier wegens laattijdige omzetting van richtlijnen. Deze richtlijn betrof een gemengde bevoegdheid.

Het gaat om een richtlijn betreffende één aanvraagprocedure voor een vergunning voor het verblijf van onderdanen van derde landen op het grondgebied van de lidstaten van de EU. De richtlijn werd gepubliceerd op 23 december 2011, de omzettingstermijn was 25 december 2013. Beleidsdomein WSE was aanvankelijk bevoegd voor het onderdeel gelijke kansen inzake de toegang tot arbeidsbemiddeling. Deze maatregelen werden voor het verstrijken van de omzettingsdatum aangemeld bij de Europese Commissie. Als gevolg van de zesde staatshervorming, die ingang vond op 1 juli 2014, werd Vlaanderen ook bevoegd voor de regelgeving inzake economische migratie. De federale overheid blijft bevoegd voor de verblijfsreglementering. De omzetting dient dus zowel op het federale niveau als op het niveau van de gewesten samen te sporen. Op het moment van het schrijven van dit rapport (eind maart 2015) werd er zowel aan Vlaamse kant als aan federale zijde een ontwerp van decreet en wetsontwerp opgesteld.

3.1.4.8 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomein WVG

Beleidsdomein **WVG** was de afgelopen referentieperiode betrokken in één inbreukdossier wegens laattijdige omzetting van richtlijnen. Deze richtlijn betrof een gemengde bevoegdheid.

Het inbreukdossier van WVG betreft de richtlijn omtrent de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg. De richtlijn werd op 4 april 2011 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn was 25 oktober 2013. Vlaanderen was betrokken bij het artikel rond kwaliteit en bij de oprichting van een nationaal contactpunt. Voor de omzetting van deze richtlijn diende Vlaanderen geen regelgeving op te maken of aan te passen; het protocolakkoord rond de oprichting van een nationaal contactpunt werd voor het verstrijken van de omzettingsdatum aangemeld bij de Europese Commissie. Vervolgens heeft België aan de Europese Commissie gemeld dat de omzetting van deze richtlijn volledig is. De Europese Commissie betwist echter de volledige omzetting, en heeft tijdens de inbreukprocedure verdere verduidelijking gevraagd omtrent de toepassing van kwaliteitsnormen en het mandaat van het nationaal contactpunt. België heeft ten gevolge van de opmerkingen van de Europese Commissie bevestigd dat het protocolakkoord zou worden aangepast, deze aanpassingen zullen doorgevoerd worden tegen 31 december 2015. Op 26 maart 2015 werd het inbreukdossier door de Europese Commissie geklasseerd.

3.1.4.9 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomein LV

Beleidsdomein **LV** was binnen de referentieperiode slechts betrokken bij 1 inbreukdossier wegens laattijdige omzetting van richtlijnen, ondanks het feit dat ze, na LNE, de meeste richtlijnen dienden om te zetten. De meeste richtlijnen van LV betreffen een exclusieve bevoegdheid van Vlaanderen, zijn eerder technisch van aard en liggen politiek niet gevoelig. Dit vergemakkelijkt én verkort de omzetting, omdat er in de meeste gevallen enkel een besluit van de Vlaamse Regering of ministerieel besluit diende te worden aangenomen of aangepast. Daarenboven dient er te worden aangemerkt dat er binnen beleidsdomein LV een goede bewaking bestaat van de omzettingstermijn van de richtlijnen. Het beleidsdomein werkt met een excelsheet waarin de omzettingstermijn wordt ingegeven. Het document berekent dan zelf wanneer welke stap in de omzetting dient genomen te worden om op tijd te kunnen omzetten. De deadlines van deze verschillende stappen worden goed in het oog gehouden.

Beleidsdomein LV was betrokken bij het inbreukdossier rond de richtlijn tot vaststelling van een kader tot verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden, een richtlijn die hoofdzakelijk onder de bevoegdheid van beleidsdomein LNE viel. De richtlijn werd op 24 november 2009 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn was 14 december 2011. In januari 2010 gaf de federale overheid aan dat de gewesten ook betrokken zijn bij de omzetting van deze richtlijn. Begin september 2010 werden de bevoegdheden van de verschillende overheden vastgelegd; er werd ook begonnen aan de onderhandelingen van een samenwerkingsakkoord die nodig was voor de omzetting van deze richtlijn. Uiteindelijk werd het samenwerkingsakkoord dan toch niet afgesloten, maar werd er gekozen voor een decretaal initiatief. Er werd beslist om een nieuw decreet over het duurzaam gebruik van pesticiden op te maken (start augustus 2011). De eerste principiële goedkeuring van dit decreet volgde in juli 2012, het decreet werd uiteindelijk op 22 februari 2013 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad, het uitvoeringsbesluit volgde op 5 april 2013. Vervolgens diende er nog een aanpassing te komen aan het VLAREM-besluit (beleidsdomein LNE), dit besluit werd op 10 september 2013 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en vervolgens aangemeld bij de Europese Commissie.

3.1.4.10 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomeinen BZ en OV

Beleidsdomeinen **BZ en OV** waren de afgelopen referentieperiode betrokken in 1 inbreukdossier wegens laattijdige omzetting van richtlijnen. Deze richtlijn was beide een gemengde bevoegdheid.

Het inbreukdossier van BZ betrof de uitvoering van de door BUSINESSEUROPE, UEAPME, het CEEP en het EVV gesloten herziene raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof. De richtlijn werd op 18 maart 2010 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn was 8 maart 2012. Een diepgaande analyse van de richtlijn was nodig om de wijze van omzetting in het Belgisch recht te bepalen. De gekozen aanpak leidde ertoe dat de federale overheid eerst een koninklijk besluit diende aan te passen (de kaderreglementering), waarna beleidsdomeinen BZ en OV respectievelijk het Vlaams Personeelsstatuut en het besluit van de Vlaamse Regering inzake de loopbaanonderbreking van de personeelsleden van het onderwijs, de centra voor leerlingenbegeleiding en de hogescholen konden aanpassen. Het koninklijk besluit werd in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd op 1 augustus 2012. Het besluit van de Vlaamse Regering ter wijziging van het Vlaams Personeelsstatuut werd gepubliceerd in april 2013, het besluit inzake de

////////////////////////////////////

loopbaanonderbreking van de personeelsleden van het onderwijs, de centra voor leerlingenbegeleiding en de hogescholen werd gepubliceerd op 21 november 2012 en op 28 februari 2013 aangemeld bij de Europese Commissie.

3.1.4.11 Geselecteerde inbreukdossiers in beleidsdomeinen DAR en LNE

Beleidsdomein **DAR** was de afgelopen referentieperiode betrokken in één inbreukdossier wegens laattijdige omzetting van richtlijnen, een richtlijn waarbij ook beleidsdomein **LNE** betrokken was. Deze richtlijn betrof een gemengde bevoegdheid.

Het inbreukdossier van DAR betrof het ‘Inspire’ dossier, de richtlijn tot oprichting van een infrastructuur voor ruimtelijke informatie in de Europese Gemeenschap. De richtlijn werd op 25 april 2007 gepubliceerd in het Publicatieblad van de EU, de omzettingstermijn was 15 mei 2009. Voor de omzetting van deze richtlijn diende er een nieuw decreet te worden opgemaakt, het decreet betreffende de geografische Data-Infrastructuur Vlaanderen. Dit decreet werd op 20 mei 2009 genotificeerd aan de Europese Commissie. Daarnaast was er ook nog een samenwerkingsakkoord inzake de coördinatie van een infrastructuur voor ruimtelijke informatie nodig tussen de federale overheid en de gewesten. In 2009 werd gestart met de onderhandelingen voor dit samenwerkingsakkoord, dat op 2 april 2010 ondertekend werd. Vlaanderen is in april 2010 begonnen met de wetgevende procedure voor het instemmingsdecreet met dit samenwerkingsakkoord. Dit decreet werd op 15 februari 2011 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en op 1 maart 2011 aangemeld bij de Europese Commissie, waarmee de omzetting volledig was voor België/Vlaanderen.

3.1.5 Oplossing van Vlaamse inbreukdossiers omwille van laattijdigheid

3.1.5.1 Fasen van de pre-contentieuze en contentieuze procedures

(a) Ingebrekestelling

Een inbreukzaak kent verschillende fasen. Indien de Europese Commissie van oordeel is dat een lidstaat één van de krachtens de Verdragen op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen, stuurt zij de lidstaat een aanmaningsbrief, ook wel een **ingebrekestelling (IGS)** genoemd. Een lidstaat krijgt in principe twee maanden om te antwoorden op een ingebrekestelling van de Commissie. Een lidstaat heeft het recht om een verlenging van deze antwoordtermijn aan te vragen. Deze verlenging mag wel niet langer zijn dan de oorspronkelijke termijn. Er zijn geen andere (inhoudelijke) voorwaarden voor dergelijk verzoek tot verlenging. Indien de Europese Commissie op basis van het antwoord van de lidstaat van oordeel is dat de lidstaat het inbreukdossier geremedieerd heeft, dan kan zij het inbreukdossier sluiten.

(b) Met redenen omkleed advies

Indien de Europese Commissie echter van oordeel is dat een lidstaat niet voldoet aan de in de ingebrekestelling vermelde grieven, zal zij de lidstaat een **met redenen omkleed advies (MROA)** sturen (MROA). Hierin geeft de Europese Commissie haar visie op de zaak. Een lidstaat krijgt in principe twee maanden om te antwoorden op een MROA. Een lidstaat heeft het recht om een verlenging van deze antwoordtermijn aan te vragen, op voorwaarde dat de verlenging niet langer is dan drie maanden, de verlenging het de lidstaat mogelijk maakt via een wetgevende procedure aan het MROA te voldoen en op voorwaarde dat de lidstaat een realistisch en

////////////////////////////////////

voldoende nauwkeurig tijdsschema aan de Europese Commissie bezorgt. Indien de Europese Commissie op basis van het antwoord van de lidstaat van oordeel is dat de lidstaat het inbreukdossier geremedieerd heeft, dan kan zij het inbreukdossier sluiten. De formele briefwisselingen gebeurt in principe via de AAVREU, via de hierboven vermelde [INFRA-databank](#) die het mogelijk maakt om de antwoorden op de IGS en de MROA elektronisch aan de Europese Commissie te bezorgen. Het antwoord op de IGS/MROA wordt in principe door de attachés van de AAVREU opgeladen in INFRA, uiterlijk tegen de in de ingebrekestelling vermelde antwoordtermijn.

(c) Rechtszaken voor het Hof van Justitie

Indien de Europese Commissie daarna van oordeel is dat de lidstaat het met redenen omkleed advies niet opgevolgd heeft, dan kan zij de zaak **aanhangig maken** bij het Europees Hof van Justitie.

De procedure voor het Europees Hof van Justitie bestaat uit de volgende stappen:

- a) Verzoekschrift door de Europese Commissie (= dagvaarding)
- b) Verweerschrift door de lidstaat
- c) Replik door de Europese Commissie
- d) Dupliek door de lidstaat
- e) Conclusie door de Advocaat-Generaal bij het Europees Hof van Justitie
- f) Arrest van het Europees Hof van Justitie

Voor elke rechtszaak die door de Commissie tegen België/Vlaanderen wordt ingeleid, wordt een ambtenaar van het Directoraat-Generaal Juridische Zaken (DGJ) van de Federale overheidsdienst Buitenlandse Zaken aangewezen als gemachtigde van de Belgische Regering. Hij of zij is belast met de behandeling van de zaak alsook met de ondertekening van alle stukken die aan het Hof van Justitie worden bezorgd. Hij is de contactpersoon voor het Hof en de tussenpersoon tussen het Hof en de verantwoordelijke (federale en/of gefedereerde) ministers en administraties. Een kopie van de officiële stukken (zoals verzoekschrift, verweerschrift, repliek en dupliek) wordt bezorgd aan de AAVREU en aan de Vlaamse eurocoördinator.

(d) Boetes en dwangsommen

Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009 kan het Europees Hof van Justitie in zaken van laattijdige omzetting van richtlijnen op verzoek van de Europese Commissie, al bij een eerste veroordelingsarrest een **dwangsom en/of boete** opleggen aan een lidstaat. De dwangsom begint te lopen vanaf de dag van het arrest tot aan de dag waarop de lidstaat de richtlijn volledig omzet in de nationale rechtsorde. De boete loopt vanaf de dag waarop de lidstaat de richtlijn volledig diende om te zetten tot de dag waarop de lidstaat de richtlijn volledig omzet in de nationale rechtsorde. Deze boete en/of dwangsom kan niet hoger zijn dan de boete/dwangsom die de Europese Commissie gevraagd heeft.²³

---

²³ [Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie](#), artikel 260, lid 3. Publicatieblad van de Europese Unie, 26 oktober 2012, C326, pp. 1-390.

////////////////////////////////////

Wat betreft de foutieve of onvolledig omzetting van richtlijnen of foutieve toepassing van het EU-recht, kan het Europees Hof van Justitie pas bij een tweede veroordelingsarrest een dwangsom en/of een boete opleggen aan een lidstaat (art. 260(2) VWEU). Deze boete en/of dwangsom kan hoger zijn dan de boete/dwangsom die de Europese Commissie gevraagd heeft.²⁴

3.1.5.2 Oplossing van Vlaamse inbreukdossiers per pre-contentieuze en contentieuze fase

Van de 43 dossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen werden er 19 opgelost in de fase van de IGS, 17 in de fase van het MROA en 6 in de fase van de dagvaarding. De Europese Commissie heeft steeds bij omzetting van België de zaak teruggetrokken voor het Hof vooraleer er een arrest geveld werd – België en Vlaanderen werden in deze gevallen niet veroordeeld.

Eén dossier werd opgelost na de eerste veroordeling. Dit laatste dossier betreft richtlijn 2007/2/EG tot oprichting van een infrastructuur voor ruimtelijke informatie in de Gemeenschap (Inspire). De wijzigingen die het Verdrag van Lissabon heeft aangebracht inzake de mogelijkheid van de Europese Commissie om een dwangsom/boete te vragen bij laattijdige omzetting, waren niet van toepassing op zaken die aanhangig waren gemaakt voor het Verdrag van Lissabon in werking trad. De wijzigingen waren dus bijgevolg niet van toepassing op het 'Inspire' dossier.

Doordat de Europese Commissie de meeste zaken heeft teruggetrokken in de fase van de dagvaarding en doordat de wijzigingen in het Verdrag van Lissabon niet van toepassing waren in het Inspire dossier, heeft Vlaanderen nog nooit een dwangsom moeten betalen wegens laattijdige omzetting van een richtlijn.²⁵ De situatie is echter wel in een aantal gevallen heel erg nijpend geweest, en in de hierboven beschreven 6 gevallen waarin Vlaanderen reeds gedagvaard of veroordeeld was werd een veroordeling/dwangsom slechts op het nippertje vermeden.

Ter vervollediging kan aangegeven worden dat 1 dossier op het moment van het schrijven van het rapport (eind maart 2015) nog open stond.²⁶

---

²⁴ [Geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie](#), artikel 260, lid 2. Publicatieblad van de Europese Unie, 26 oktober 2012, C326, pp. 1-390.

²⁵ Tot nu toe vraagt de Europese Commissie enkel een dwangsom als zij een procedure aanspant voor het Europees Hof van Justitie onder artikel 260, lid 3 wegens laattijdige omzetting van richtlijnen, en geen boete. Vervolgens doet zij ook afstand van de procedure als de lidstaat na dagvaarding de richtlijn alsnog omzet. Zie hiervoor de [Mededeling van de Commissie, 2011/C, 12/101, punten 21 en 22](#). Deze mededeling zal in de loop van 2015 worden aangepast.

²⁶ Het gaat om inbreukdossier 2014/0230 (één enkele aanvraagprocedure voor een gecombineerde vergunning voor onderdanen van derde landen om te verblijven en te werken op het grondgebied van een lidstaat, alsmede inzake een gemeenschappelijk pakket rechten voor werknemers uit derde landen die legaal in een lidstaat verblijven).

////////////////////////////////////

3.1.6 Conclusies Vlaamse inbreukdossiers omwille laattijdigheid

Zoals hierboven reeds aangegeven, hebben alle beleidsdomein in de referentieperiode te maken gehad met laattijdige omzetting van richtlijnen. De beschrijving hierboven toont aan dat er 4 oorzaken zijn voor de laattijdige omzetting binnen Vlaanderen, namelijk:

(a) De intrinsieke complexiteit en politieke gevoeligheid van bepaalde omzettingsdossiers

Voor richtlijnen die moeten worden omgezet in heel uiteenlopende domeinen, zoals vaak het geval is bij de richtlijnen die het beleidsdomein LNE dient om te zetten, is de omzetting als vaak ingewikkeld en vergt deze ook vaak wijzigingen aan verschillende stukken van de Vlaamse regelgeving. De exclusief deelstatelijke richtlijn over de energieprestaties van gebouwen is een voorbeeld hiervan. Bovendien zijn bepaalde dossiers politiek gevoelig, zoals het geval was voor het wapenhandeldecreet (beleidsdomein IV).

(b) De moeilijke interne coördinatie van bepaalde dossiers

Naarmate de complexiteit van de richtlijn stijgt en het aantal domeinen waarin deze moet worden omgezet, stijgt ook de kans dat er meer dan één beleidsdomein, -veld of entiteit betrokken is. Dit leidt er toe dat de interne coördinatie soms moeizaam verloopt; wat tot vertragingen in de omzetting van richtlijnen kan leiden. In deze gevallen dient niet alleen te worden uitgeklaard welke wijzigingen dienen te worden gemaakt aan Vlaamse regelgeving, maar ook welke beleidsdomeinen, -velden en entiteiten betrokken zijn. Dit was bijvoorbeeld het geval bij de Europese Dienstenrichtlijn (waarbij beleidsdomein EWI de trekker was).

(c) De lengte van het Vlaams regelgevingsproces

Het regelgevingsproces speelt een rol bij een vertraging in de omzetting van richtlijnen omdat sommige dossiers veel meer tijd in beslag hebben genomen dan dit het geval zou kunnen zijn. Volgens het stroomschema voor de opmaak van regelgeving opgemaakt door het departement Bestuurszaken²⁷ kan – in een ideaal scenario - het proces vanaf de opmaak van het decreet tot en met de publicatie in het Belgisch Staatsblad afgehandeld in 193 werkdagen. Indien de hoogdringendheid wordt ingeroepen, dan zou het proces kunnen worden afgerond in 156 dagen. Een jaar telt ongeveer 255 werkdagen, waardoor het regelgevingsproces rond een decreet in principe in een jaar zou moeten kunnen worden afgerond. In verschillende dossiers kunnen we vaststellen dat de opmaak van een decreet veel meer tijd in beslag heeft genomen, zoals bijvoorbeeld bij de omzetting van de richtlijnen binnen beleidsdomeinen MOW (het scheepvaartbegeleidingsdecreet), IV (het wapenhandeldecreet) en CJSM (decreet betreffende radio-omroep en televisie).

Hetzelfde geldt voor besluiten: volgens het stroomschema van het departement Bestuurszaken kan – in een ideaal scenario - het proces vanaf de opmaak van het besluit tot en met de publicatie in het Belgisch Staatsblad afgehandeld in 117 werkdagen. Indien de hoogdringendheid wordt ingeroepen, dan zou het proces kunnen worden afgerond in 80 dagen. In bepaalde dossiers kunnen we vaststellen dat de opmaak van een besluit veel meer tijd in beslag heeft

---

²⁷ Dit stroomschema kan teruggevonden worden op de [website](#) van het departement Bestuurszaken.

genomen, zoals bijvoorbeeld bij de omzetting van de richtlijnen binnen beleidsdomeinen LNE (energieprestaties van gebouwen) en MOW (vervoer van gevaarlijke goederen over land).

(d) De Belgische staatsstructuur

Hier bovenop komen moeilijkheden met de Belgische staatstructuur. Ook hier geldt dat hoe complexer en hoe groter het aantal domeinen waarin de richtlijnen moeten worden omgezet en hoe meer beleidsdomeinen, hoe groter de kans er sprake is van een gemengde bevoegdheid. De Belgische staatsstructuur speelt een rol op drie manieren een rol bij een vertraging in de omzetting van richtlijnen:

- de bevoegdheden zitten verdeeld over de verschillende beleidsniveaus, hierdoor is het bij een nieuw aangenomen richtlijn vaak niet meteen duidelijk welk artikel de bevoegdheid is van welk beleidsniveau;
- er is vaak afstemming nodig tussen de federale niveau en de deelstaten over de inhoud van regelgeving; en/of
- er dienen in sommige gevallen samenwerkingsakkoorden te worden afgesloten/aangepast die heel wat tijd in beslag nemen.

Deze elementen hebben een rol gespeeld in de laattijdige omzetting van de gemengde richtlijnen binnen de beleidsdomeinen LNE, MOW, FB, CJSM, BZ, DAR, EWI, LV, OV, WSE en WVG. In de tabel hieronder vindt u een samenvatting terug over welke van bovenstaande elementen een rol hebben gespeeld bij welke dossiers.

Impact van de Belgische staatsstructuur op laattijdige omzetting Europese richtlijnen				
Beleidsdomein	Dossier	Onduidelijke bevoegdheidsverdeling	Afstemming inhoud regelgeving nodig	Samenwerkingsakkoord nodig
LNE	Handel in broeikasgassen	Ja	Ja	Ja
LNE	Energie uit hernieuwbare bronnen	-	Ja	-
MOW	Ongevallen scheepvaart	Ja	-	-
MOW	Intelligente vervoerssystemen	Ja	-	-
MOW	Gevaarlijke goederen	Ja	-	-
FB	Schuldvordering	-	Ja	-
FB	Begrotingskaders	-	Ja	-
CJSM	Elektronische communicatienetwerken	Ja	Ja	-
BZ	Ouderschapsverlof	-	Ja	-
DAR	Inspire	-	-	Ja
EWI	Dienstenrichtlijn	Ja	-	Ja
LV	Pesticiden	Ja	-	-
OV	Ouderschapsverlof	-	Ja	-
WSE	Vergunning verblijf van onderdanen 3 ^e landen	Ja	Ja	Ja
WVG	Patiëntenrechten	-	-	Ja

3.2 FOUTIEVE OF ONVOLLEDIGE OMZETTING EN/OF TOEPASSING VAN HET EU-RECHT

3.2.1 Verzoeken om informatie per brief gericht aan België/Vlaanderen

Indien de Europese Commissie vermoedt dat een lidstaat het Europees recht onvolledig of foutief omzet of toepast, richt zij een verzoek om informatie aan die lidstaat. Tussen 7 juni 2009 en 3 januari 2011 gebeurden die verzoeken per brief. Het departement internationaal Vlaanderen beschikt niet over cijfers over hoeveel verzoeken België of Vlaanderen in deze periode ontvangen heeft.

3.2.2 Verzoeken om informatie via EU-Pilot

Op 3 januari 2011 trad België toe tot het EU-Pilotsysteem (dat in 2008 werd opgericht). De Europese Commissie verbindt zich ertoe om via dit systeem vragen te stellen aan de lidstaten over een mogelijke onvolledige of foutieve omzetting/toepassing van het EU-recht vooraleer ze een inbreukdossier opent. De lidstaten krijgen de mogelijkheid een antwoord te formuleren op deze vragen, zodat daadwerkelijke inbreukdossiers vermeden kunnen worden. De Europese Commissie voert de vragen in het systeem en de lidstaten aanvaarden de vraag (wat wil zeggen dat ze ook aangeven dat zij een antwoord zullen formuleren). Vervolgens heeft de lidstaat 70 dagen de tijd om een antwoord te formuleren. De Europese Commissie heeft vervolgens ook 70 dagen de tijd om het antwoord van de lidstaat nader te onderzoeken. Vervolgens kan zij vier soorten beslissingen nemen: ofwel stelt ze bijkomende vragen, ofwel aanvaardt ze het antwoord van de lidstaat en sluit ze het dossier, ofwel aanvaardt ze het antwoord van de lidstaat, maar beslist ze dat de lidstaat nog bijkomende maatregelen dient te nemen en deze te melden aan de Commissie via het EU-Pilotsysteem, ofwel verwierpt ze het antwoord van de lidstaat. In dit laatste geval mag de lidstaat verwachten dat de Europese Commissie op korte termijn een inbreukdossier zal openen. Op dit ogenblik gebruiken alle lidstaten van de EU de EU-Pilotdatabank.

3.2.2.1 Aantal Belgische EU-pilotdossiers

Tijdens de referentieperiode 3 januari 2011 – 25 mei 2014 was België gevat door 179 EU-Pilotdossiers. Het ging om 43 dossiers in 2011, 54 in 2012, 55 in 2013 en 27 tijdens de periode 1 januari – 25 mei 2014 (zie ook tabel hieronder).²⁸

---

²⁸ Deze cijfers werden getrokken uit de SharePointlijst 'Vlaamse EU-Pilotdossiers', waarin de Vlaamse Overheid alle Belgische EU-Pilotdossiers bijhoudt. Deze cijfers zijn, in tegenstelling tot de andere in dit verslag, dus niet gebaseerd op de EU-Pilot databank van de Europese Commissie. De federale overheid en meer bepaald de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken heeft namelijk de mogelijkheid om dossiers onzichtbaar te maken voor de niet-bevoegde overheden binnen België. Hierdoor zijn niet alle Belgische dossiers zichtbaar voor de Vlaamse eurocoördinator en kunnen er dus ook geen cijfers gehaald worden uit de EU-Pilotdatabank.

////////////////////////////////////

3.2.2.2 Aantal Vlaamse EU-pilotdossiers

Tussen 3 januari 2011 en 25 mei 2014 opende de Europese Commissie 63 EU-pilotdossiers waarbij Vlaanderen betrokken was.²⁹ Dit is 35,2% van het totaal aantal EU-pilotdossiers dat de Europese Commissie geopend heeft tegen België. Het gaat om 18 dossiers in 2011, 23 dossiers in 2012, 17 dossiers in 2013 en 5 dossiers voor 25 mei 2014 (zie ook tabel hieronder).

Belgische en Vlaamse EU-pilotdossiers			
Jaar	Aantal EU-pilotdossiers België	Aantal EU-pilotdossiers Vlaanderen	Aantal EU-pilotdossiers (procentueel)
2014	27	5	18,5%
2013	55	17	30,9%
2012	54	23	42,6%
2011	43	18	41,9%
Totaal	179	63	35,2%

In 41 (65,1%) van de 63 Vlaamse dossiers werd het antwoord aanvaard door de Europese Commissie, in 17 dossiers (27%) werd het antwoord verworpen, en 5 (7,9%) dossiers waren nog in behandeling op het moment van het schrijven van dit rapport (eind maart 2015): het Vlaams antwoord was in ontwerp of er werd gewacht op de reactie van de Europese Commissie.

Vlaamse EU-Pilotdossiers					
Jaar	Aantal dossiers	Antwoord aanvaard	Antwoord verworpen	Dossier in behandeling	Oplossingsratio ³⁰
2014	5	1	0	4	-
2013	17	12	5	0	70,6%
2012	23	15	8	0	65,21%
2011	18	13	4	1	72,2%
Totaal	63	41	17	5	65,1%

²⁹ Deze cijfers werd getrokken uit de SharePointlijst 'Vlaamse EU-Pilotdossiers'. Er werd een weergave aangemaakt waarin alle EU-pilotdossiers waarbij Vlaanderen betrokken was, gesorteerd werden op datum van de opening. Vervolgens werden de dossiers die in de referentieperiode van dit rapport vielen, hieruit gedestilleerd. Zie bijlage 3 'Aantal EU-Pilotdossiers – Vlaanderen – 2009-2014'.

³⁰ Ter vergelijking: de oplossingsratio voor alle EU-pilotdossiers voor alle lidstaten bedroeg in 2013 70,22%, in 2012 68,34% en in 2011 72,5%.

////////////////////////////////////

3.2.2.3 Vlaamse EU-pilotdossiers per beleidsdomein

Als we het aantal Vlaamse EU-pilotdossiers gaan bekijken in relatie tot de verschillende departementen, dan levert dit volgende analyse op: beleidsdomein LNE was of is bevoegd voor 28 van de 63 Vlaamse dossiers, gevolgd door MOW, die bevoegd was of is voor 10 dossiers. Op ruime afstand volgen de andere beleidsdomeinen CJSM (3), LV (3), BZ (2), OV (2), FB (1), iV (1), RWO (1) WSE (1) en WVG (1). Bij 10 EU-pilotdossiers waren er meer dan 1 beleidsdomein betrokken.

Vlaamse EU-pilotdossiers per beleidsdomein	
Beleidsdomein	Aantal EU-pilotdossiers
<i>Met 1 beleidsdomein betrokken</i>	
LNE	28
MOW	10
CJSM	3
LV	3
BZ	2
OV	2
FB	1
iV	1
RWO	1
WSE	1
WVG	1
DAR	0
EWI	0
<i>Met meerdere beleidsdomeinen betrokken</i>	
MOW & iV	3
LNE & LV	2
BZ & MOW	1
DAR, OV & WSE	1
DAR & LNE	1
DAR, LNE & EWI	1
DAR & WSE	1
Totaal	63

3.2.2.4 Aanvaarde en verworpen Vlaamse EU-pilotdossiers

Als we dan meer in detail de dossiers van de verschillende beleidsdomeinen bekijken, dan stellen we vast dat in 23 van de 28 dossiers van **LNE** het antwoord aanvaard werd. In 5 dossiers werd het antwoord verworpen. Beleidsdomein LNE krijgt het meest vragen over richtlijnen 2008/98/EG en 2006/21/EG (afvalverwerking en voorzieningen – telkens 2 dossiers) en 2012/27/EU (energie-efficiëntie – 2 dossiers).

In het geval van beleidsdomein **MOW** werden 5 antwoorden aanvaard en 3 verworpen, terwijl er 2 dossiers op het moment van het schrijven van dit rapport nog in behandeling waren. De dossiers van MOW behandelen uiteenlopende onderwerpen, zoals de rechten van passagiers van bussen en autocars, de veiligheid van tunnels op het TEN-T netwerk, de Omnipas 65+ voor openbaar vervoer in Vlaanderen, enz. Over 1 dossier dat dateert van 2011 – de grensovergang in Rekkem – correspondeert MOW nog steeds met de Europese Commissie.

Bij de 3 dossiers van beleidsdomein **LV** werden alle antwoorden aanvaard. LV kreeg drie vragen over visserij, waarvan 2 over de toepassing van verordening 1224/2009. Ook beleidsdomein **CJSM** was of is de afgelopen jaren betrokken bij 3 dossiers: 2 dossiers in verband met media (1 antwoord verworpen en 1 dossier in behandeling) en 1 dossier in verband met sport (antwoord aanvaard).

Beleidsdomein **BZ** was of is de afgelopen jaren betrokken bij 2 dossiers: het verhogen van de inschrijvingskosten voor vreemdelingen bij de stad Antwerpen (antwoord aanvaard) en het opleggen van taalvoorwaarden bij het verwerven van gemeentelijke bouwgronden in Zaventem en Vilvoorde (antwoord verworpen). Beleidsdomein **OV** kreeg vragen van de Europese Commissie over het ouderschapsverlof bij het onderwijzend personeel (dossier in behandeling) en over de arbeidstijd bij personen tewerkgesteld bij internaten (antwoord verworpen).

De overige beleidsdomeinen waren de afgelopen jaren betrokken bij 1 dossier die onder hun exclusieve bevoegdheid valt: beleidsdomein **FB** over het inschrijvingsgeld voor voertuigen (antwoord aanvaard), beleidsdomein **IV** over de toepassing van de richtlijn beroepskwalificaties omtrent reisbureaus (antwoord aanvaard), beleidsdomein **RWO** over de uitvoering van het arrest omtrent het grond- en pandendecreet (antwoord aanvaard), beleidsdomein **WSE** over het gebruik van het Nederlands in arbeidscontracten (antwoord aanvaard) en beleidsdomein **WVG** over de taalvereisten rond kinderopvang (antwoord aanvaard).

De overige 10 EU-pilotdossiers vielen onder de bevoegdheid van meerdere beleidsdomeinen. Beleidsdomeinen **MOW & IV** kregen 4 dossiers voorgeschoteld, in 3 gevallen werd het antwoord verworpen. Het betrof 3 dossiers waarbij de luchtvaartovereenkomsten met derde landen (de Balkan, Marokko en de Verenigde Staten) niet tijdig geratificeerd werden. Beleidsdomeinen **LNE & LV** kregen 2 vragen over de habitatrichtlijn (1 antwoord aanvaard en 1 antwoord verworpen). Beleidsdomeinen **MOW & BZ** zijn betrokken bij een vraag over de parkeerreglementen van steden en gemeenten (dossier in behandeling), beleidsdomeinen **DAR & LNE** kregen een vraag over de 'Inspire' richtlijn (antwoord aanvaard) en beleidsdomeinen **DAR & WSE** waren betrokken bij een vraag over gelijke kansen (vraag verworpen). Daarnaast waren beleidsdomeinen **DAR, WSE en OV** ook betrokken bij een tweede dossier over gelijke kansen (antwoord verworpen). Tot slot waren beleidsdomeinen **EWI, DAR en LNE** betrokken bij een vraag over de Europese dienstenrichtlijn (antwoord aanvaard).

3.2.3 Belgische inbreukdossiers omwille van foutieve of onvolledige omzetting/toepassing

Tijdens de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 was België gevat door 75 inbreukzaken wegens foutieve of onvolledige omzetting/toepassing van het EU-recht. Het ging om 32 inbreukdossiers in de periode 7 juni-31 december 2009, 12 in 2010, 4 in 2011, 11 in 2012, 12 in 2013 en 4 dossiers tijdens de periode 1 januari – 25 mei 2014.³¹

3.2.4 Vlaamse inbreukdossiers omwille foutieve of onvolledige omzetting/toepassing

Tussen 7 juni 2009 en 25 mei 2014 opende de Europese Commissie 21 inbreukdossiers wegens foutieve of onvolledige omzetting/toepassing van het EU-recht waar Vlaanderen bij betrokken was.³² Dit is 28% van het totaal aantal inbreukdossiers wegens foutieve of onvolledige omzetting/toepassing van het EU-recht dat de Europese Commissie geopend heeft tegen België. Het gaat om 11 dossiers tussen 7 juni en 31 december 2009, 3 dossiers in 2010, geen enkel dossier in 2011, 3 dossiers in 2012, 4 dossiers in 2013 en geen enkel dossier tussen 1 januari 2014 en 25 mei 2014. De 7 dossiers die geopend werden in 2012 en 2013 waren voorafgaandelijk een EU-pilotdossier.

Belgische en Vlaamse inbreukdossiers omwille van foutieve/onvolledige omzetting			
Jaar	Aantal inbreukdossiers België	Aantal inbreukdossiers Vlaanderen	% Vlaamse inbreukdossiers
2014	4	0	0%
2013	12	4	33,3%
2012	11	3	27,3%
2011	4	0	0%
2010	12	3	25%
2009	32	11	34,4%
Totaal	75	21	28%

³¹ Deze cijfers werden getrokken uit de INFRA-databank van de Europese Commissie, de databank waarin de lidstaten de antwoorden op de inbreukdossiers opladen. De lijst werd opgevraagd in de databank door in het vak 'stap van de inbreukprocedure' aanmaningsbrief 258 (ingebrekestelling) in te geven, in het vak 'type inbreuk' non-conformity, bad application – directives' en 'Règlements, traités, décisions' in te geven en in het vak 'datum van de stap' de referentieperiode 7 juni 2009 - 25 mei 2014 in te voeren. De cijfers per jaar zijn hier bepaald op basis van het nummer van het inbreukdossier (de eerste vier cijfers) en niet op basis van de datum van de opening van het dossier, dit zowel voor de Belgische als voor de Vlaamse dossiers.

³² Deze cijfers werden opgehaald uit de SharePointdeelsite 'EU-regelgeving', lijst 'Vlaamse inbreukdossiers'. Er werd een weergave aangemaakt waarin alle inbreukdossiers wegens foutieve/onvolledige omzetting/toepassing van het EU-recht waarbij Vlaanderen betrokken was, gesorteerd werden op datum van de opening. Vervolgens werden de dossiers die in de referentieperiode van dit rapport vielen, hieruit gedestilleerd. Zie bijlage 4 'Aantal foutieve/onvolledige inbreukdossiers – Vlaanderen – 2009-2014' voor een lijst van deze dossiers per jaar.

////////////////////////////////////

3.2.5 Vlaamse inbreukdossiers omwille van foutieve of onvolledige omzetting/toepassing per beleidsdomein

Als we het aantal Vlaamse inbreukdossiers gaan bekijken in relatie tot de verschillende departementen, dan levert dit volgende analyse op: beleidsdomein LNE was bevoegd voor 7 van de 21 inbreukdossiers, beleidsdomein FB voor 5 dossiers en beleidsdomeinen MOW, iV, BZ, CJSM en OV voor 1 dossier. Drie dossiers vielen onder de gezamenlijke bevoegdheid van iV en MOW, 1 dossier onder de bevoegdheid van FB & RWO en 1 dossier onder de bevoegdheid van FB & EWI.

Vlaamse inbreukdossiers omwille van foutieve of onvolledige omzetting/toepassing per beleidsdomein	
Beleidsdomein(en)	Aantal inbreukdossiers Foutieve of onvolledige omzetting/toepassing van het EU-recht
Met 1 beleidsdomein betrokken	
LNE	7
FB	5
MOW	1
CJSM	1
BZ	1
OV	1
DAR	0
LV	0
WSE	0
WVG	0
iV	0
Met meerdere beleidsdomeinen betrokken	
iV & MOW	3
FB & EWI	1
FB & RWO	1
Totaal	21

Hieronder bekijken we een aantal inbreukdossiers wegens foutieve en of onvolledige omzetting/toepassing van het EU-recht van de beleidsdomeinen meer in detail. We hebben gekozen om alle inbreukdossiers te beschrijven om een goed inzicht/overzicht te krijgen van de knelpunten inzake foutieve en/of onvolledige omzetting/toepassing voor de gehele Vlaamse Overheid. De beschrijving van de inbreukdossiers gebeurde op basis van de informatie die hierover beschikbaar is in SharePoint.

3.2.6 Oplossing Vlaamse inbreukdossiers omwille van foutieve of onvolledige omzetting/toepassing

3.2.6.1 Inbreukdossiers in beleidsdomein LNE

De 7 dossiers van beleidsdomein **LNE** behandel(d)en uiteenlopende onderwerpen: handel in broeikasgasemissierechten, energiekosten van gebouwen, bevordering van gebruik van hernieuwbare energie, het waterbeleid, milieueffectbeoordeling, stedelijk afvalwater en bescherming van varkens. Slechts 2 dossiers waren voorafgaandelijk een EU-pilotdossier, namelijk de handel in broeikasgasemissierechten en de bescherming van varkens; dit laatste dossier kwam echter bij LNE terecht na de 6^e staatshervorming, toen het inbreukdossier zich al in de fase van de MROA bevond. De meeste dossiers betroffen een hiaat of fout in de wetgeving

(energieprestaties van gebouwen³³, milieu-effectbeoordeling³⁴) of werden geopend omdat er bepaalde informatie niet werd aangemeld bij de Europese Commissie hoewel dit zo ingeschreven stond in de richtlijn (handel in broeikasgasemissierechten³⁵, de bevordering van het gebruik van hernieuwbare energie³⁶ en het waterbeleid³⁷) of omdat er bepaalde normen niet gehaald werden (stedelijk afvalwater³⁸, bescherming van varkens³⁹). In de meeste gevallen werden de inbreukdossiers van beleidsdomein LNE heel snel opgelost, in de fase van de ingebrekestelling⁴⁰, met uitzondering van de dossiers milieueffectbeoordeling (MROA), bescherming van varkens (MROA), en stedelijk afvalwater (MROA). Twee dossiers hiervan kwamen daarna ook nog voor het Europees Hof van Justitie: het waterbeleid en de zaak stedelijk afvalwater, maar in beide gevallen had Vlaanderen de richtlijn dus al omgezet voor België gedagvaard werd (respectievelijk in de fase van de ingebrekestelling en het met redenen omkleed advies).

3.2.6.2 Inbreukdossiers in beleidsdomein FB

De 5 dossiers waarbij beleidsdomein **FB** werden allen geopend in 2009 (dus voor de toetreding van België tot het EU-Pilotsysteem) en hadden hoofdzakelijk betrekking op het toekennen van belastingvermindering. De Europese Commissie stelde dat deze belastingverminderingen strijdig waren met artikel 56 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU), het vrij verkeer van personen (artikel 45 VWEU) of het vrij verkeer van vestiging (artikel 49 VWEU)

---

³³ De desbetreffende richtlijn werd onvolledig omgezet. Het dossier werd geopend op 1 oktober 2010, het ministerieel besluit ter vervollediging van de omzetting werd op 1 april 2011 aan de Europese Commissie genotificeerd

³⁴ De Europese Commissie stelde het Vlaams Gewest in gebreke wegens foutieve omzetting van enkele artikelen van de richtlijn. De rechtzetting vereiste een aanpassing aan een decreet. Dit ontwerp van decreet werd op 23 juli 2010 voor de eerste maal principiële goedgekeurd, en op 21 februari 2011 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad Het dossier werd geopend op 9 oktober 2009, het aangepaste decreet werden op 21 februari 2011 aangemeld bij de Europese Commissie

³⁵ Het dossier werd geopend op 26 april 2012, de ontbrekende informatie werd op 1 juli 2012 aangemeld bij de Europese Commissie

³⁶ De Europese Commissie stelde het Vlaams Gewest in gebreke omdat de nationale plannen voor het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen niet werden aangemeld. Het dossier werd geopend op 30 september 2010, de ontbrekende informatie werd op 30 november 2010 aangemeld bij de Europese Commissie

³⁷ De Europese Commissie stelde het Vlaams Gewest in gebreke wegens de niet-tijdige publicatie en de rapportering van de nationale stroomgebiedsbeheersplannen voor de stroomgebiedsdistricten van de Schelde en de Maas, een onvolledige omzetting van de richtlijn betreffende een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid. Het dossier werd geopend op 4 juni 2010, de ontbrekende informatie werd op 25 oktober 2010 aangemeld bij de Europese Commissie

³⁸ De Europese Commissie stelde Vlaams Gewest in gebreke wegens een tekort in de opvangsystemen van het afvalwater, een onvolledige zuiveringscapaciteit of een gebrek aan vereiste kwalitatieve behandeling in bepaalde kleine agglomeraties. Het dossier werd geopend op 20 november 2009, in augustus 2012 was het Vlaams Gewest in orde. In maart 2013 daagde de Europese Commissie België voor het Europees Hof van Justitie omdat het Waals Gewest nog niet volledig in orde was. De zaak stedelijk afvalwater waarvoor België in 2013 een boete heeft gekregen (grote agglomeraties), is een inbreukzaak die werd opgestart in 1999 en wordt hier dus niet vermeld in dit rapport; de hier beschreven zaak stedelijk afvalwater slaat dan ook op de 2^e zaak over dit onderwerp.

³⁹ De Europese Commissie stelde België in gebreke omdat in niet alle varkensbedrijven met meer dan 10 zeugen, de zeugen en gelten vanaf 4 weken na het dekken tot 1 week voor de verwachte werpdatum, niet in groep worden gehuisvest. Het dossier werd geopend op 22 februari 2013, op 1 juli 2014 werd de bevoegdheid overgeheveld naar het Vlaams Gewest. Het dossier staat momenteel nog open.

⁴⁰ In sommige inbreukdossiers werd er een volgende fase geopend in het inbreukdossier, maar Vlaanderen was hierbij in de meeste gevallen niet meer betrokken

omdat ze enkel werden toegekend aan bedrijven/personen die gevestigd zijn of wonen in het Vlaams Gewest. Ofwel werd het antwoord weerlegd (belastingvermindering voor renovatie-overeenkomsten), ofwel werd het inbreukdossier opgelost door aanpassing aan de regelgeving (schenkingen, weddenschappen bij paardenrennen, successierechten, BEVAKS, winwinlening – dit laatste door een aanpassing van een decreet door beleidsdomein **EWI**). Het overgrote deel van deze dossiers (6) werd opgelost tijdens de fase van de ingebrekestelling, behalve de winwinlening, die werd opgelost in de fase van het met redenen omkleed advies, omdat hier de bijzondere wet tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en gewesten gewijzigd diende te worden. Beleidsdomein **RWO** was eveneens betrokken in het dossier van de winwinlening.

3.2.6.3 Inbreukdossiers in beleidsdomein MOW

Het inbreukdossier van beleidsdomein **MOW**, dat geopend werd op 20 november 2013 en dat voorafgaandelijk een EU-pilotdossier was dat geopend werd op 20 maart 2013, ging over de rechten van passagiers, waarbij de Europese Commissie aangaf dat België geen ‘national enforcement body’ voor de toepassing van de regels van de verordening inzake de rechten van passagiers van bussen en autocars had aangeduid. Bovendien diende België de regels inzake de sancties die van toepassing zijn als de verordening overtreden wordt, aan te melden bij de Europese Commissie, evenals de maatregelen die zij genomen hebben om die regels te doen naleven. Voor de aanduiding van de national enforcement body diende Vlaanderen nog een besluit van de Vlaamse Regering te wijzigen, dit besluit werd op 2 oktober 2013 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en daarna aangemeld bij de Europese Commissie. Vervolgens was er nog een discussie tussen de Europese Commissie en het Vlaams Gewest over de toepassing van het artikel van de Verordening omtrent de toepassing van sancties op vervoersdiensten minder dan 250 km; de Europese Commissie heeft het antwoord van het Vlaams Gewest in deze aanvaard.

3.2.6.4 Inbreukdossiers in beleidsdomein CJSM

Beleidsdomein **CJSM** was betrokken bij een inbreukdossier dat geopend werd op 21 maart 2013 en dat voorafgaandelijk een EU-Pilotdossier was, geopend op 29 maart 2011. Het inbreukdossier had betrekking op de onvolledige omzetting van de richtlijn audiovisuele mediadiensten. Na schriftelijke communicatie werd tijdens een bilateraal overleg met de Europese Commissie op 8 februari 2012 vastgesteld dat Vlaanderen artikelen 2 en 3 van de richtlijn niet had omgezet, en dat er een decreet diende te worden opgemaakt om deze situatie recht te zetten. De Vlaamse Regering hechtte op 5 juli 2013 zijn eerste principiële goedkeuring aan een ontwerp van decreet, het decreet werd op 11 februari 2014 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

3.2.6.5 Inbreukdossiers in beleidsdomein BZ

Beleidsdomein **BZ** was betrokken bij het SELOR-dossier, een inbreukdossier dat geopend werd op 22 maart 2010, voor de toetreding van België tot het EU-pilotsysteem. De Europese Commissie beschouwde het feit dat de Vlaamse publieke werkgevers enkel het attest uitgereikt op basis van een examen georganiseerd door SELOR erkennen als het bewijs van taalkennis, in strijd is met Verordening 1612/68. In dit dossier was er een discussie, voornamelijk dan bij de andere gemeenschappen en gewesten, over de intern-Belgische bevoegdheidsverdeling. De Vlaamse Gemeenschap, dat advies ingewonnen had bij een specialist grondwettelijk recht, heeft zich meteen bevoegd verklaard, en is relatief snel van start gegaan met de wijziging van het decreet

inzake de taalregelgeving in bestuurszaken. Eind november 2010 werd t het voorontwerp van decreet door de administratie overgemaakt aan het kabinet, het decreet werd op 16 december 2011 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Het uitvoeringsbesluit werd op 30 mei 2013 gepubliceerd. Op 26 september 2013 werd België gedagvaard door de Europese Commissie (Vlaanderen was niet langer gevat), België werd veroordeeld op 5 februari 2015.

3.2.6.6 Inbreukdossiers in beleidsdomein OV

Beleidsdomein **OV** tenslotte was betrokken bij een inbreukdossier (geopend op 24 november 2010) over het studieprogramma voor tandartsen omdat er vragen rezen of het vak 'gebitsfunctieleer' voorkomt in de opleidingsprogramma's voor tandartsen van de verschillende Vlaamse universiteiten. Dit bleek wel het geval te zijn, en het inbreukdossier kon dan ook op 6 april 2011 reeds geklasseerd worden. Uit de briefwisseling blijkt dat de informatie over de aanwezigheid van het vak 'gebitsfunctieleer' in de opleidingsprogramma's voor tandartsen aan de Vlaamse universiteiten de Europese Commissie in 2010 niet bereikt had.

3.2.6.7 Inbreukdossiers in beleidsdomeinen iV en MOW

De meeste dossiers van **MOW** (3) hadden betrekking op de niet-ratificatie van de luchtvaartverdragen tussen de EU en de Westelijke Balkan, de VS en Marokko, een gedeelde bevoegdheid met **iV** (3). Deze dossiers werden geopend in 2012 en 2013 na eerst een EU-Pilotdossier te zijn geweest, en zijn in twee gevallen het gevolg van het feit dat deze verdragen laattijdig 'gemengd' werden verklaard op het Belgische niveau. Het luchtvaartakkoord met Westelijke Balkan werd reeds ondertekend in 2006, maar het gemengd karakter van het akkoord werd pas op 19 juni 2012 vastgelegd in de werkgroep gemengde verdragen. Vervolgens is Vlaanderen begonnen met de opmaak van het instemmingsdecreet; het werd op 13 juni 2013 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Ook het luchtvaartakkoord met Marokko werd reeds ondertekend in 2006, het gemengd karakter van het akkoord werd op 26 september 2012 vastgelegd. Vervolgens is begonnen met de opmaak van het instemmingsdecreet; dit decreet werd op 13 augustus 2013 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. In het geval van het luchtvaartakkoord met de VS, had Vlaanderen het protocol tot wijziging van het luchtvaartakkoord tussen de VS en de EU, dat ondertekend werd in 2010, nog niet geratificeerd. Het instemmingsdecreet werd op 12 juni 2013 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad.

3.2.6.8 Inbreukdossiers in beleidsdomeinen DAR, LV, WSE en WVG

De beleidsdomeinen **DAR, LV, WSE** en **WVG** hadden tijdens de referentieperiode 7 juni 2009 – 25 mei 2014 geen enkel inbreukdossier wegens onvolledige of foutieve omzetting en/of toepassing van het Europees recht.

3.2.7 Conclusies Vlaamse inbreukdossiers omwille van foutieve of onvolledige omzetting/toepassing

Samengevat kunnen we stellen dat het aantal inbreukdossiers wegens foutieve of onvolledige toepassing van het EU-recht de laatste jaren significant gedaald is. In 2009 waren er heel wat inbreukdossiers, en op basis van de beschikbare informatie in SharePoint van de jaren daarvoor, vielen er ook in 2008 en 2007 heel wat inbreukdossiers te noteren per jaar. Het EU-pilotsysteem is in ruime mate verantwoordelijk voor de daling. In 2010 engageerde België zich tot de

////////////////////////////////////

toetreding van het systeem, wat kan geleid hebben tot een afwachtende houding bij de Europese Commissie omtrent het openen van inbreukdossiers. Het verklaart ook waarom het aantal inbreukdossiers wegens foutieve of onvolledige omzetting van het EU-recht in 2011 onbestaande was. De Europese Commissie is in dat jaar gestart met het stellen van vragen via het systeem, en diende de antwoorden af te wachten vooraleer ze effectief een inbreukdossier kon opstarten. Van de inbreukdossiers wegens foutieve of onvolledige omzetting die sinds 2012 is opgestart, is geen enkel dossier voor het Europees Hof van Justitie behandeld. Meestal worden de inbreuken opgelost in de fase van de ingebrekestelling.

Het EU-pilotsysteem heeft duidelijk een effect gehad op het aantal inbreukdossiers wegens foutieve of onvolledige omzetting van het Europees recht in Vlaanderen, en ook op de termijn waarop tot een oplossing wordt gevonden voor eventuele foutieve en/of onvolledige omzetting van het EU-recht. Het is een instrument dat het openen van inbreukdossiers kan verhinderen. Indien er toch een inbreukdossier wordt geopend, kan dit meestal sneller opgelost worden, omdat de Vlaamse overheid veel vroeger duidelijkheid heeft waar de Europese Commissie moeilijkheden ziet in een concreet omzettingsdossier. Anderzijds kan de Europese Commissie in een veel vroeger stadium communiceren met de Vlaamse overheid. Wel is het zo dat deze vragen een bijkomende werklast inhouden voor de verschillende departementen. Bovendien moet in sommige gevallen ook de Vlaamse regelgeving worden aangepast.

Als we kijken naar de verdeling tussen de beleidsdomeinen voor wat de inbreukdossiers betreft, dan zien we dat beleidsdomein FB de meeste dossiers te verwerken kreeg in de referentieperiode. Alle dossiers werden geopend voor de toetreding van België tot het EU-Pilotsysteem, en relatief snel opgelost. Sinds de toetreding van België tot het EU-pilotsysteem, werd er ook geen enkel inbreukdossier meer geopend tegen beleidsdomein FB. Daarnaast kreeg ook beleidsdomein LNE 7 inbreukdossiers te verwerken, waarvan er slechts 1 geopend werd na eerst een EU-pilotdossier te zijn geweest. Beleidsdomeinen MOW, iV en CJSM volgen, respectievelijk 4, 3 en 1 dossier(s), in deze gevallen ging het telkens om dossiers die eerst een EU-pilotdossier waren. Als een EU-pilotdossier uiteindelijk toch leidt tot een inbreukdossier, dan zien we dat, net als bij de inbreukdossiers wegens laattijdige omzetting van richtlijnen, de Belgische staatsstructuur (bijvoorbeeld de niet-ratificatie van de luchtvaartovereenkomsten – beleidsdomeinen iV en MOW) of het regelgevingsproces in Vlaanderen de oorzaak is (beleidsdomein CJSM). De inbreukdossiers van beleidsdomeinen BZ en OV werden ook geopend voor de toetreding van België tot het EU-pilotsysteem, en voor Vlaanderen relatief snel opgelost.

Bovenstaande analyse wijst erop dat een discussie met de Europese Commissie over de al dan niet correcte omzetting van een richtlijn een rol speelt in de al dan niet vroegtijdige oplossing van inbreukdossiers. Wel dient opgemerkt te worden dat het een legitieme politieke positie kan zijn om het EU-recht op een andere manier te interpreteren dan de Europese Commissie. In deze specifieke gevallen kan er een overeenkomst gezocht worden met de Europese Commissie om deze interpretatieverschillen uit te klaren en een oplossing te vinden. Dit proces neemt soms tijd in beslag, zoals bijvoorbeeld de zaak omtrent de rechten van passagiers van bussen en autocars (beleidsdomein MOW). In deze zaak heeft de Europese Commissie de interpretatie van Vlaanderen aanvaard. Indien men geen overeenkomst kan vinden, dan kan enkel het Europees Hof van Justitie over de interpretatieverschillen een uitspraak doen.

Aantal	Richtlijnnummer	Verkorte naam richtlijn	Beleidsdomeinen(en)	Omzettingstermijn	Bevoegdheidsverdeling
2014					
1	2014/018/EU	Lijst van defensiegerelateerde producten	iV	12/05/2014	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
2	2013/027/EU	Chloorfenapyr als werkzame stof	LNE	30/04/2014	Advies
3	2013/008/EU	Landbouw- en bosbouwtrekkers op wielen	MOW	01/04/2014	Advies
4	2013/045/EU	Botanische benaming van tomaten	LV	31/03/2014	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
5	2012/019/EU	Afgedankte elektrische en elektronische apparatuur	LNE	14/02/2014	Gemengde bevoegdheid
6	2013/003/EU	Werkzame stof thiamethoxam tot productsoort 18	LNE	31/01/2014	Advies
7	2013/004/EU	Didecyldimethylammoniumchloride als werkz. stof	LNE	31/01/2014	Advies
8	2013/005/EU	Pyriproxyfen als werkzame stof	LNE	31/01/2014	Advies
9	2013/006/EU	Diflubenzuron als werkzame stof	LNE	31/01/2014	Advies
10	2013/007/EU	Alkyldimethylbenzylammoniumchloride werkz. stof	LNE	31/01/2014	Advies
11	2013/044/EU	Gemalen maïsspil als werkzame stof	LNE	31/01/2014	Advies
12	2013/009/EU	Interoperabiliteit van het spoorwegsysteem	MOW	01/01/2014	Advies
2013					
1	2011/085/EU	Voorschriften voor de begrotingskaders vd lidstaten	FB	31/12/2013	Gemengde bevoegdheid
2	2012/036/EU	Het rijbewijs	MOW	31/12/2013	Advies
3	2012/037/EU	Voorwaarden voor zaaizaad	LV	31/12/2013	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
4	2012/044/EU	Onderzoek van bepaalde rassen van gewassen	LV	31/12/2013	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
5	2013/047/EU	Het rijbewijs	MOW	31/12/2013	Advies
6	2011/098/EU	Vergunning voor onderdanen van derde landen	OV;#RWO;#WSE	25/12/2013	Gemengde bevoegdheid
7	2011/095/EU	Normen verkenningonderdanen van derde landen	BZ;#OV;#WSE	21/12/2013	Gemengde bevoegdheid
8	2012/048/EU	Vaststelling technische voorschriften binnenschepen	MOW	01/12/2013	Advies
9	2012/049/EU	Vaststelling technische voorschriften binnenschepen	MOW	01/12/2013	Advies
10	2012/032/EU	Uitrusting van zeeschepen	MOW	30/11/2013	Advies
11	2011/082/EU	Uitwisseling van verkeersovertredingen	MOW	07/11/2013	Advies
12	2012/024/EU	Aftakassen en de beveiliging daarvan bij trekkers	MOW	31/10/2013	Advies
13	2011/024/EU	Rechten patiënten grensoverschr. gezondheidszorg	WVG	25/10/2013	Gemengde bevoegdheid
14	2011/076/EU	Kilometerheffing	FB;#MOW	16/10/2013	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
15	2012/038/EU	Cis-tricos-9-een als werkzame stof	LNE	30/09/2013	Advies
16	2012/041/EU	Nonaanzuur als werkzame stof	LNE	30/09/2013	Advies
17	2012/042/EU	Waterstofcyanide als werkzame stof	LNE	30/09/2013	Advies
18	2013/002/EU	Verpakking en verpakkingsafval	LNE	30/09/2013	Gemengde bevoegdheid
19	2013/028/EU	Autowrakken	LNE	21/08/2013	Advies

20	2013/013/EU	Richtlijnen belastingen - toetreding Kroatië	FB	01/07/2013	Gemengde bevoegdheid
21	2012/045/EU	Vervoer van gevaarlijke goederen over land	MOW	30/06/2013	Gemengde bevoegdheid
22	2012/040/EU	Het op de markt brengen van biociden	LNE	31/03/2013	Advies
23	2012/043/EU	Wijziging van bepaalde rubriekopschriften	LNE	31/03/2013	Advies
24	2012/047/EU	Lijst van defensiegerelateerde producten	iV	20/03/2013	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
25	2011/097/EU	Opslag van metallisch kwik als afval	LNE	15/03/2013	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
26	2012/020/EU	Flufenoxuron als werkzame stof	LNE	31/01/2013	Advies
27	2010/075/EU	Industriële emissies	LNE	07/01/2013	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
28	2012/050/EU	Vrijstelling voor loodhoudende toepassingen	LNE	02/01/2013	Advies
29	2012/051/EU	Vrijstelling voor cadmiumhoudende toepassingen	LNE	02/01/2013	Advies
30	2012/031/EU	Lijst voor septikemie gevoelige vissoorten	LNE	01/01/2013	Gemengde bevoegdheid
2012					
1	2011/016/EU	Administratieve samenwerking belastingen	FB	31/12/2012	Gemengde bevoegdheid
2	2011/087/EU	Toepassing van emissiefasen op smalspoortrekkers	MOW	09/12/2012	Advies
3	2011/075/EU	Uitrusting van zeeschepen	MOW	05/10/2012	Advies
4	2012/008/EU	Onderzoek van bepaalde rassen van gewassen	LV	30/09/2012	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
5	2011/072/EU	Voorschriften voor trekkers	MOW	24/09/2012	Advies
6	2010/031/EU	Energieprestatie van gebouwen	LNE	09/07/2012	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
7	2011/094/EU	Het rijbewijs	MOW	30/06/2012	Advies
8	2012/010/EU	Lijst van defensiegerelateerde producten	iV	24/06/2012	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
9	2012/001/EU	Gewas Oryza sativa	LV	31/05/2012	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
10	2010/065/EU	Meldingsformaliteiten schepen in havens	MOW	15/05/2012	Gemengde bevoegdheid
11	2011/015/EU	Monitoring en informatiesysteem zeescheepvaart	MOW	16/03/2012	Gemengde bevoegdheid
12	2010/018/EU	Ouderschapsverlof	BZ:#OV	08/03/2012	Gemengde bevoegdheid
13	2010/040/EU	Intelligente vervoerssystemen voor wegvervoer	MOW	27/02/2012	Gemengde bevoegdheid
14	2009/126/EG	Benzinedampterugwinning	LNE	01/01/2012	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
15	2010/047/EU	Technische controle van bedrijfsvoertuigen	MOW	01/01/2012	Advies
2011					
1	2009/020/EG	Verzekering scheepseigenaren tegen vorderingen	MOW	31/12/2011	Advies
2	2010/024/EU	Wederzijdse bijstand inzake schuldvorderingen	FB	31/12/2011	Gemengde bevoegdheid
3	2010/048/EU	Technische controle van motorvoertuigen	MOW	31/12/2011	Advies
4	2011/018/EU	Interoperabiliteit van het spoorwegsysteem	MOW	31/12/2011	Advies
5	2011/068/EU	Onderzoek van bepaalde rassen van gewassen	LV	31/12/2011	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
6	2009/128/EG	Duurzaam gebruik van pesticiden	LNE:#LV	14/12/2011	Gemengde bevoegdheid

7	2010/068/EU	Uitrusting van zeeschepen	MOW	10/12/2011	Advies
8	2010/060/EU	Zaaizaadmengsels van groenvoedergewassen	LV	30/11/2011	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
9	2010/062/EU	Typegoedkeuring landbouw- of bosbouwtrekkers	MOW	29/09/2011	Advies
10	2009/090/EG	Technische specificaties analyse vd watertoestand	LNE	20/08/2011	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
11	2009/043/EG	Overdracht van defensiegerelateerde producten	iV	30/06/2011	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
12	2010/035/EU	Vervoerbare drukapparatuur	MOW	30/06/2011	Advies
13	2010/061/EU	Vervoer van gevaarlijke goederen over land	MOW	30/06/2011	Gemengde bevoegdheid
14	2010/036/EU	Veiligheidsvoorschriften passagiersschepen	MOW	28/06/2011	Advies
15	2009/031/EG	Geologische opslag van koolstofdioxide	LNE	25/06/2011	Gemengde bevoegdheid
16	2009/050/EG	Blue card	WSE	19/06/2011	Gemengde bevoegdheid
17	2009/015/EG	Controle schepen en werkzaam maritieme instanties	MOW	17/06/2011	Advies
18	2009/018/EG	Onderzoek van ongevallen in de scheepvaartsector	MOW	17/06/2011	Gemengde bevoegdheid
19	2009/021/EG	Naleving van vlaggenstaatverplichtingen	MOW	17/06/2011	Advies
20	2010/080/EU	Lijst van defensiegerelateerde producten	iV	03/06/2011	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
21	2009/136/EG	Universele dienst elektr. communicatienetwerken	CJSM	25/05/2011	Gemengde bevoegdheid
22	2009/140/EG	Regelgevingskader elektr. communicatienetwerken	CJSM	25/05/2011	Gemengde bevoegdheid
23	2010/022/EU	Technische vooruitgang land- en bosbouwtrekkers	MOW	30/04/2011	Advies
24	2010/019/EU	Technische vooruitgang opspatafschermingssystemen	MOW	08/04/2011	Advies
25	2009/072/EG	Interne markt elektriciteit	LNE	03/03/2011	Gemengde bevoegdheid
26	2009/073/EG	Interne markt aardgas	LNE	03/03/2011	Gemengde bevoegdheid
27	2010/052/EU	Zitplaatsen voor meerrijders land- en bosbouwtrekkers	MOW	01/03/2011	Advies
28	2006/126/EG	Het rijbewijs	MOW	19/01/2011	Advies
29	2008/114/EG	Europese kritieke infrastructuren	MOW	12/01/2011	Advies
2010					
1	2009/016/EG	Havenstaatcontrole	MOW	31/12/2010	Gemengde bevoegdheid
2	2009/030/EG	Specificatie van benzine, dieselbrandstof en gasolie	LNE	31/12/2010	Advies
3	2009/145/EG	Bepaalde afwijkingen voor de toelating van rassen	LV	31/12/2010	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
4	2010/046/EU	Onderzoek van bepaalde rassen van gewassen	LV	31/12/2010	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
5	2008/099/EG	Bescherming van het milieu door strafrecht	LNE	26/12/2010	Gemengde bevoegdheid
6	2008/110/EG	Spoorwegveiligheidsrichtlijn	MOW	24/12/2010	Advies
7	2008/096/EG	Verkeersveiligheid van weginfrastructuur	MOW	19/12/2010	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
8	2008/098/EG	Afvalstoffen	LNE	12/12/2010	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
9	2009/028/EG	Bevordering gebruik energie hernieuwbare bronnen	LNE	05/12/2010	Gemengde bevoegdheid
10	2009/033/EG	Bevordering schone/energiezuinige wegvoertuigen	MOW	04/12/2010	Gemengde bevoegdheid

11	2009/017/EG	Monitoring en informatiesysteem zeescheepvaart	MOW	30/11/2010	Gemengde bevoegdheid
12	2009/123/EG	Verontreiniging vanaf schepen	MOW	16/11/2010	Advies
13	2009/112/EG	Het rijbewijs	MOW	15/09/2010	Advies
14	2009/113/EG	Het rijbewijs	MOW	15/09/2010	Advies
15	2008/051/EG	Controle verwerving van wapens	CJSM;#iV	28/07/2010	Gemengde bevoegdheid
16	2008/057/EG	Interoperabiliteit van het spoorwegsysteem	MOW	19/07/2010	Advies
17	2008/056/EG	Kaderrichtlijn mariene strategie	LNE;#LV;#MOW	15/07/2010	Advies
18	2008/105/EG	Milieukwaliteitsnormen waterbeleid	LNE	13/07/2010	Gemengde bevoegdheid
19	2007/043/EG	Vleeskuikens	LV	30/06/2010	Advies
20	2009/074/EG	Botanische namen van planten	LV	30/06/2010	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
21	2009/149/EG	Berekening van de kosten van ongevallen	MOW	18/06/2010	Advies
22	2008/050/EG	Luchtkwaliteit	LNE	11/06/2010	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
23	2009/108/EG	Eigenschappen motorvoertuigen op 2/3 wielen	MOW	30/04/2010	Advies
24	2009/026/EG	Uitrusting van zeeschepen	MOW	06/04/2010	Advies
25	2008/112/EG	Etikettering en verpakking van stoffen en mengsels	LNE	1/04/2010	Gemengde bevoegdheid
26	2008/090/EG	Teeltmateriaal van fruitgewassen	LV	31/03/2010	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
27	2008/101/EG	Luchtvaart - handel in broeikasgasemissierechten	LNE	2/02/2010	Gemengde bevoegdheid
28	2008/073/EG	Informatie op veterinair en zoötechnisch gebied	LV	1/01/2010	Gemengde bevoegdheid
2009					
1	2009/004/EG	Voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer	MOW	31/12/2009	Advies
2	2009/005/EG	Voorschriften van sociale aard voor het wegvervoer	MOW	31/12/2009	Advies
3	2009/029/EG	Handel in broeikasgasemissierechten	LNE	31/12/2009	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
4	2009/097/EG	Onderzoek van bepaalde rassen van gewassen	LV	31/12/2009	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
5	2006/123/EG	Dienstenrichtlijn	BZ;#EWI;#LNE	28/12/2009	Gemengde bevoegdheid
6	2007/065/EG	Televisie-omroepactiviteiten	CJSM	19/12/2009	Gemengde bevoegdheid
7	2007/059/EG	Certificering van machinisten van treinen	MOW	03/12/2009	Advies
8	2007/060/EG	Overstromingsrisico's	LNE;#MOW	26/11/2009	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
9	2008/089/EG	Vooruitgang van verlichtings- en lichtsignalen	MOW	15/10/2009	Advies
10	2009/019/EG	Radiostoring veroorzaakt door voertuigen	MOW	01/10/2009	Advies
11	2008/067/EG	Uitrusting van zeeschepen	MOW	21/07/2009	Advies
12	2008/062/EG	Landrassen en rassen in de landbouw	LV	30/06/2009	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid
13	2008/068/EG	Vervoer van gevaarlijke goederen over land	MOW	30/06/2009	Gemengde bevoegdheid
14	2008/126/EG	Technische voorschriften voor binnenschepen	MOW	30/06/2009	Advies
15	2009/046/EG	Technische voorschriften voor binnenschepen	MOW	30/06/2009	Advies

16	2009/056/EG	Technische voorschriften voor binnenschepen	MOW	30/06/2009	Advies
17	2007/071/EG	Havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval	LNE	15/06/2009	Exclusief deelstatelijke bevoegdheid

BIJLAGE 2 – AANTAL INBREUKDOSSIERS WEGENS LAATTIJDIGE OMZETTING
VOOR VLAANDEREN (2009-2014)

Aantal	Dossierrn.	Fase	Naam dossier	Richtlijn/Verordening/ea	Klassering	Beleidsdomeinen
2014						
1	2014/0230	IGS	Vergunning voor onderdanen van derde landen	Richtlijn 2011/098/EU	Niet geklasseerd	WSE
2	2014/0016	IGS	Voorschriften voor de begrotingskaders vd lidstaten	Richtlijn 2011/085/EU	Definitieve klassering	FB
3	2014/0012	MROA	Rechten patiënten grensoverschr gezondheidszorg	Richtlijn 2011/024/EU	Definitieve klassering	WVG
2013						
1	2013/0334	IGS	Verpakkingen en verpakkingsafval	Richtlijn 2013/002/EU	Definitieve klassering	LNE
2	2013/0258	MROA	Vervoer van gevaarlijke goederen over land	Richtlijn 2012/045/EU	Definitieve klassering	MOW
3	2013/0256	IGS	Industriële emissies	Richtlijn 2010/075/EU	Definitieve klassering	LNE
4	2013/0208	IGS	Lijst van defensiegerelateerde producten	Richtlijn 2012/047/EU	Definitieve klassering	iV
5	2013/0207	IGS	Opslag van metallisch kwik als afval	Richtlijn 2011/097/EU	Definitieve klassering	LNE
6	2013/0091	IGS	Lijst voor septikemie gevoelige vissoorten	Richtlijn 2012/031/EU	Definitieve klassering	LNE
7	2013/0005	MROA	Administratieve samenwerking belastingen	Richtlijn 2011/016/EU	Definitieve klassering	FB
8	2013/0003	IGS	Handel in broeikasgasemissierechten	Richtlijn 2009/029/EU	Definitieve klassering	LNE
2012						
1	2012/0418	IGS	Lijst van defensiegerelateerde producten	Richtlijn 2012/010/EU	Definitieve klassering	iV
2	2012/0323	Dagvaarding	Energieprestatie van gebouwen	Richtlijn 2010/031/EU	Definitieve klassering	LNE
3	2012/0248	IGS	Meldingsformaliteit schepen in havens	Richtlijn 2010/065/EU	Definitieve klassering	MOW
4	2012/0247	MROA	Ouderschapsverlof	Richtlijn 2010/018/EU	Definitieve klassering	BZ:#OV
5	2012/0233	IGS	Monitoring en informatiesysteem zeescheepvaart	Richtlijn 2011/015/EU	Definitieve klassering	MOW
6	2012/0153	Dagvaarding	Intelligente vervoerssystemen voor wegvervoer	Richtlijn 2010/040/EU	Definitieve klassering	MOW
7	2012/0152	MROA	Duurzaam gebruik pesticiden	Richtlijn 2009/128/EG	Definitieve klassering	LNE:#LV
8	2012/0151	MROA	Luchtvaart - handel in broeikasgasemissierechten	Richtlijn 2008/101/EG	Definitieve klassering	LNE
9	2012/0009	IGS	Wederzijdse bijstand inzake schuldvorderingen	Richtlijn 2010/024/EG	Definitieve klassering	FB
2011						
1	2011/1014	IGS	Lijst van defensiegerelateerde producten	Richtlijn 2010/080/EU	Definitieve klassering	iV
2	2011/1013	IGS	Technische specificaties analyse vd watertoestand	Richtlijn 2009/090/EG	Definitieve klassering	LNE
3	2011/1008	MROA	Overdracht van defensiegerelateerde producten	Richtlijn 2009/043/EG	Definitieve klassering	iV
4	2011/0683	Dagvaarding	Vervoer van gevaarlijke goederen over land	Richtlijn 2010/061/EU	Definitieve klassering	MOW
5	2011/0678	Dagvaarding	Regelgevingskader elektr. communicatienetwerken	Richtlijn 2009/140/EG	Definitieve klassering	CJSM
6	2011/0677	Dagvaarding	Universele dienst elektr. communicatienetwerken	Richtlijn 2009/136/EG	Definitieve klassering	CJSM
7	2011/0671	IGS	Geologische opslag van koolstofdioxide	Richtlijn 2009/031/EG	Definitieve klassering	LNE
8	2011/0670	Dagvaarding	Onderzoek van ongevallen in de scheepvaartsector	Richtlijn 2009/018/EG	Definitieve klassering	MOW
9	2011/0021	IGS	Bevordering schone/energiezuinige wegvoertuigen	Richtlijn 2009/033/EG	Definitieve klassering	MOW

10	2011/0020	MROA	Bevordering gebruik energie hernieuwbare bronnen	Richtlijn 2009/028/EG	Definitieve klassering	LNE
11	2011/0019	MROA	Monitoring en informatiesysteemzeescheepvaart	Richtlijn 2009/017/EG	Definitieve klassering	MOW
12	2011/0018	MROA	Havenstaatcontrole	Richtlijn 2009/016/EG	Definitieve klassering	MOW
13	2011/0014	MROA	Afvalstoffen	Richtlijn 2008/098/EG	Definitieve klassering	LNE
14	2011/0013	MROA	Verkeersveiligheid van weginfrastructuur	Richtlijn 2008/096/EG	Definitieve klassering	MOW
2010						
1	2010/0605	MROA	Milieukwaliteitsnormen waterbeleid	Richtlijn 2008/105/EG	Definitieve klassering	LNE
2	2010/0603	IGS	Controle verwerving van wapens	Richtlijn 2008/051/EG	Definitieve klassering	iV
3	2010/0434	MROA	Luchtkwaliteit	Richtlijn 2008/050/EG	Definitieve klassering	LNE
4	2010/0293	MROA	Etikettering en verpakking van stoffen en mengsels	Richtlijn 2008/112/EG	Definitieve klassering	LNE
5	2010/0015	IGS	Handel broeikasemissierechten	Richtlijn 2009/029/EG	Definitieve klassering	LNE
6	2010/0014	MROA	Overstromingsrisico's	Richtlijn 2007/060/EG	Definitieve klassering	LNE;#MOW
7	2010/0010	MROA	Dienstenrichtlijn	Richtlijn 2006/123/EG	Definitieve klassering	EWI
2009						
1	2009/0434	1e Veroordeling	INSPIRE	Richtlijn 2007/002/EG	Definitieve klassering	DAR;#LNE
2	2009/0309	IGS	Vervoer van gevaarlijke goederen over land	Richtlijn 2008/068/EG	Definitieve klassering	MOW

BIJLAGE 3 – AANTAL EU-PILOTDOSSIERS VOOR VLAANDEREN (2009-2014)

Aantal	Titel	Dossier	Bron EU-recht	Klassering	Beleidsdomein(en)
2014					
1	6560/14/TAXU	Parkeren in steden en gemeenten in België	Artikel 19, 45, 66 VWEU	Antwoord (VL) opgeladen	BZ;#MOW
2	6493/14/MOVE	Vessel Traffic System (VTS) charges	Verordening 4055/86	Antwoord (VL) opgeladen	MOW
3	6378/14/ENVI	Afval - afvaltransporten	Richtlijn 2008/098/EG	Antwoord aanvaard	LNE
4	6246/14/JUST	Ouderschapsverlof onderwijzend personeel	Richtlijn 2010/018/EU	Antwoord (VL) opgeladen	OV
5	6120/14/MARK	Media Decree in breach of EU law		Antwoord (VL) opgeladen	CJSM
2013					
1	5701/13/ENVI	Waste shipments	Richtlijn 2008/098/EG	Antwoord aanvaard	LNE
2	5338/13/JUST	Bouwgronden Zaventem en Vilvoorde	Richtlijn 2004/038/EG	Antwoord verworpen	BZ
3	5279/13/MARK	Mesures d'exécution de l'arrêt de la Cour C-197/11	Art. 21, 45, 49, 56, 63 VWEU	Antwoord aanvaard	RWO
4	5259/13/JUST	Gelijkheid man/vrouw bij tewerkstelling	Richtlijn 2006/054/EG	Antwoord verworpen	DAR;#OV;#WSE
5	5249/13/EMPL	Use of Dutch in employment contrasts	Artikel 45 VWEU	Antwoord aanvaard	WSE
6	5245/13/ENVI	Richtlijn 2008/105/EG	Richtlijn 2008/105/EG	Antwoord aanvaard	LNE
7	5233/13/ENER	Directive 2012/27/EU.	Richtlijn 2012/027/EU	Antwoord aanvaard	LNE
8	5055/13/ENER	Omzetting van Richtlijn 2009/72/EG & 2009/73/EG	Richtlijn 2009/072/EG	Antwoord verworpen	LNE
9	5046/13/ENER	Directive 2012/27/EU	Richtlijn 2012/027/EU	Antwoord aanvaard	LNE
10	5023/13/EMPL	Taalvereisten kinderopvang		Antwoord aanvaard	WVG
11	4993/13/ENVI	Habitatrichtlijn	Richtlijn 92/43/EEG	Antwoord verworpen	LNE
12	4984/13/SNCO	Directive 2009/128/EC	Richtlijn 2009/128/EG	Antwoord aanvaard	LNE
13	4862/13/ENER	Directive 2010/31/EU	Richtlijn 2010/031/EU	Antwoord aanvaard	LNE
14	4826/13/MOVE	Passagiersrechten bus-autocar-vervoer	Verordening 181/2011	Antwoord verworpen	MOW
15	4779/13/ENVI	Inspire	Richtlijn 2007/002/EG	Antwoord aanvaard	DAR;#LNE
16	4704/13/JUST	Inschrijvingskosten vreemdelingen Antw.	Richtlijn 2004/038/EG	Antwoord aanvaard	BZ
17	4435/13/MARK	Erkenning van beroepskwalificaties	Richtlijn 2005/036/EG	Antwoord aanvaard	iV

2012					
1	4347/12/MOVE	Veiligheid van tunnels op het TEN-T-netwerk	Richtlijn 2004/056/EG	Antwoord aanvaard	MOW
2	4332/12/TAXU	Inschrijving voertuigen – arrest Van Putten		Antwoord aanvaard	Federaal;#FB
3	4258/12/MARK	Dienstenrichtlijn 2006/123/EC	Richtlijn 2006/123/EG	Antwoord aanvaard	DAR;#EWI;#LNE
4	4208/12/MOVE	Non-ratif. Air Transport Agreement EC-US		Antwoord verworpen	iV;#MOW
5	4206/12/MOVE	Non-ratif. Aviation Agreement EC-Morocco		Antwoord verworpen	iV;#MOW
6	4164/12/MOVE	The European Electronic Toll Service (EETS)	Besluit 2009/750/EC	Antwoord aanvaard	MOW
7	3826/12/MARE	Certificering/verificatie motorvermogen	Verordening 1224/2009	Antwoord aanvaard	LV
8	3801/12/ENVI	Protection of harbour porpoise in Flanders	Richtlijn 92/43/EEG	Antwoord verworpen	LNE;#LV
9	3717/12/ENVI	MER Bouwproject gevangenis Beveren	Richtlijn 2011/092/EG	Antwoord aanvaard	LNE
10	3647/12/ENVI	Omzetting batterijrichtlijn	Richtlijn 2006/066/EG	Antwoord aanvaard	LNE
11	3636/12/ENVI	Protection of harbour porpoise in Flanders	Richtlijn 92/43/EEG	Antwoord aanvaard	LNE;#LV
12	3549/12/ENVI	Inventaris van gesloten afvalvoorzieningen	Richtlijn 2006/021/EG	Antwoord verworpen	LNE
13	3535/12/ENVI	REACH - Regulation 1907/2006	Verordening 1907/2006	Antwoord verworpen	LNE
14	3525/12/JUST	Omzetting richtlijn 2004/113/EG	Richtlijn 2004/113/EG	Antwoord verworpen	DAR;#WSE
15	3476/12/ENVI	Autowrakken	Richtlijn 2000/053/EG	Antwoord aanvaard	LNE
16	3432/12/ENVI	Overstromingsrisico's	Richtlijn 2007/060/EG	Antwoord aanvaard	LNE
17	3349/12/MOVE	Directive on road safety infrastructure	Richtlijn 2008/96/EG	Antwoord verworpen	MOW
18	3321/12/MARE	Verplichtingen Europees Visserijfonds	Verordening 1198/2006	Antwoord aanvaard	LV
19	3301/12/ENER	Directive 2009/28/EC	Richtlijn 2009/028/EG	Antwoord aanvaard	LNE
20	3221/12/MOVE	Niet-rat. European Aviation Area Agreement		Antwoord verworpen	iV;#MOW
21	3144/12/ENER	Hoogrenderende warmtekrachtkoppeling	Richtlijn 2004/008/EG	Antwoord aanvaard	LNE
22	3094/12/ENVI	Bescherming van het grondwater	Richtlijn 2006/118/EG	Antwoord aanvaard	LNE
23	2988/12/MARE	Elektronische rapportering visserijactiviteiten	Verordening 1224/2009	Antwoord aanvaard	LV

2011					
1	2897/11/CLIMA	ETS richtlijn	Richtlijn 2003/087/EG	Antwoord verworpen	LNE
2	2688/11/ENVI	Regulation (EC) 1002/2008	Verordening 1102/2008	Antwoord aanvaard	LNE
3	2578/11/MOVE	Railway Safety Directive 2004/49/EC	Richtlijn 2004/049/EG	Antwoord verworpen	MOW
4	2446/11/HOME	Article 22 of the Schengen Borders Code	Artikel 22 SBC	Antwoord (VL) opgeladen	MOW
5	2399/11/ENVI	Beheer van afval van winningsindustrieën	Richtlijn 2006/021/EG	Antwoord aanvaard	LNE
6	2386/11/ENVI	Instandhoudingsmaatregelen Oostkustpolder	Richtlijn 92/43/EEG	Antwoord aanvaard	LNE
7	2334/11/MOVE	Implementation of Directive 2002/59/EC	Richtlijn 2002/059/EC	Antwoord aanvaard	MOW
8	2328/11/ENVI	Appropriate assessment under Article 6(3)	Richtlijn 92/43/EEG	Antwoord aanvaard	LNE
9	2257/11/EMPL	Directive 2003/88/EC	Richtlijn 2003/088/EG	Antwoord verworpen	OV
10	2142/11/ENVI	Conformity check WEEE Directive 2002/96	Richtlijn 2002/096/EG	Antwoord aanvaard	LNE
11	2040/11/ENVI	Emissieplafonds luchtverontreinigende stof	Richtlijn 2001/081/EG	Antwoord aanvaard	LNE
12	1950/11/ENVI	Richtlijn 'beheer van de zwemwaterkwaliteit'	Richtlijn 2006/007/EG	Antwoord aanvaard	LNE
13	1917/11/MARK	JOUER DU TENNIS PROFESSIONEL	Artikel 56 VWEU	Antwoord aanvaard	CJSM
14	1883/11/INSO	Richtlijn audiovisuele mediadiensten	Richtlijn 2010/013/EU	Antwoord verworpen	CJSM
15	1871/11/MOVE	Port reception facilities for ship-generated waste	Richtlijn 2000/059/EG	Antwoord aanvaard	LNE
16	1847/11/MOVE	Omnipas 65+ openbaar vervoer Vlaanderen	Verordening 181/2011	Antwoord aanvaard	MOW
17	1795/11/MOVE	Directive 1999/62/EC	Richtlijn 1999/062/EG	Antwoord aanvaard	MOW
18	1689/11/ENVI	Toepassing nitraatrichtlijn	Richtlijn 1991/271/EEG	Antwoord aanvaard	LNE

BIJLAGE 4 – AANTAL INBREUKDOSSIERS WEGENS FOUTIEVE OF ONVOLLEDIGE OMZETTING/TOEPASSING EU-RECHT VOOR VLAANDEREN (2009-2014)

Aantal	Dossiernr.	Fase	Naam Dossier	Richtlijn/Verordening	Klassering	Beleidsdomein(en)
2013						
1	2013/2210	IGS	Passagiersrechten bus-autocar-vervoer	Verordening 181/2011	Definitieve klassering	MOW
2	2013/2066	IGS	Niet-ratificatie luchtvaartverdr. EG-VS		Definitieve klassering	iV;#MOW
3	2013/2013	MROA	Bescherming van varkens	Richtlijn 2008/120/EG	Niet geklasseerd	LNE
4	2013/2012	IGS	Niet-ratificatie luchtvaartverdr. EU-Marokko		Definitieve klassering	iV;#MOW
2012						
1	2012/2232	IGS	Richtlijn audiovisuele mediadiensten	Richtlijn 2010/013/EU	Definitieve klassering	CJSM
2	2012/2180	MROA	Niet-ratificatie luchtvaartverdr. EG-West.Balkan		Definitieve klassering	iV;#MOW
3	2012/2073	IGS	Handel in broeikasgasemissierechten	Richtlijn 2003/087/EG	Definitieve klassering	LNE
2010						
1	2010/2126	IGS	Gebruik energie hernieuwbare bronnen	Richtlijn 2009/028/EU	Definitieve klassering	LNE
2	2010/2119	MROA	Energieprestaties van gebouwen	Richtlijn 2002/091/EG	Definitieve klassering	LNE
3	2010/2070	IGS na arrest	Waterbeleid	Richtlijn 2000/060/EG	Definitieve klassering	LNE
2009						
1	2009/4579	IGS	Aan- en verkoop van onroerend goed		Definitieve klassering	FB
2	2009/4577	IGS	Studieprogramma tandartsen	Richtlijn 2005/036/EU	Definitieve klassering	OV
3	2009/4574	IGS	Schenkeningen		Definitieve klassering	FB
4	2009/4432	IGS	Belastingvermindering renovatieovereenkomst		Definitieve klassering	FB;#RWO
5	2009/4278	MROA	Winwinlening		Definitieve klassering	EWI;#FB
6	2009/4181	IGS	Paardenwedrennen		Definitieve klassering	FB
7	2009/4019	IGS	Successierechten		Definitieve klassering	FB
8	2009/4005	IGS	Vrijstelling successierechten BEVAKS		Definitieve klassering	FB
9	2009/2334	Dagvaarding	Bewijs van taalkennis bij publieke werkgevers	Verordening 1612/68	Tijdelijke klassering	BZ
10	2009/2304	1e veroordeling	Stedelijk afvalwater	Richtlijn 1991/271/EEG	Tijdelijke klassering	LNE
11	2009/2232	MROA	Milieueffectbeoordeling	Richtlijn 2001/042/EG	Definitieve klassering	LNE

